Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, ...ЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 205 (16728) | 1984 оной сентябриин 6, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

...ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ, ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА ЖЭГДЭ ЭРШЭТЭЙГЭЭР ЯБУУЛАЯ!

...ГОНИ БОЛЗОРТО ХАРААЛАНХАЙ

...б болохо Мухар-...най хойгуур ара ...ан тэбхылгэһэн ...да тээхи Хотого-...обаад комбайнай ...нь холоһоо ха-...ан Калистратович ...элбэрилдэг нэгэ-...н комбайнернууд ...нэмжыһэн эдеэ-...ю баал болгон ...гана.

...а бригада бүхы-...комбайнтай юм. ...сабшажа унагаа-...дэ найман ком-...дэнэ. Дүршэлтэй ...йнернууд Борис ...реев, Анатолий Сысоев, Анатолий ...ацкий, Алексей Анохин, Иван Фе-...ров болон бусад ...рнөө бүтээсэтэй-...э, үдэр бүри нор-...үүлнэ.

...тэнгэри сэлмэжэ, ...ымнай хүдэлмэ-...жатай хаһа хүрэ-...ээл кимэ наратай ...рнүүдтэ бүтээсэ-...лажа, ургаса ху-...они болзорто үн-...энтэйбди. Бри-...нүүд энэ харюу-...а эртээнһээ һай-наар бэлдэһэн байха. Комбайнернуудай ажал тусхай графигай ёһоор түсэблэгдэнхэй, — гэжэ колхозой нэгэдэхи бригадын бригадир Иван Калистратович Екимов хөөрэнэ.

Ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэдэг дурсагдагша бригадын гэшүүд таряа хуряалгада хүдэлгэгдэхэ бүхы машина, техникээ һайн шанартайгаар заһабарилхаһаа гадна нүүдэл автомастерской эмхидхээ юм. Бүлэгөөрөө ажаллажа байһан комбайнернуудай жолоододог талын онгосонуудые хангаха энэ автомастерской электро-гагнуурай аппарадтай юм. Тиимэһээ багахан заһабарилга поли дээрэнь хэхэ аргатай гээшэ.

Наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ эдеэшэжэ шарлаһан таряагаа урматайханаар сабшажа байһан комбайнууд хира-хирэ болоод лэ дохёо үгэлсэжэ баяраа мэдүүлнэд. Алтарма шаргал хоолостойшье һаа, хүхэ шэлбэтэй обёос комбайнай хурса хажуурта үрэбхин сабшагдажа, баал болон һубигдана.

— Мүнөө ажахымнай тракторно-таряан ажалай бүхы бригаданууд ургаса хуряалгаяа эхилэнхэй. Нэгэдэхи бригадын механизаторнууд мүнөө Түгныи полиин 362 гектарай шэниисэ баал болгон сабшажа унагаана. Эндэһээ Мунхандахи 289 гектарай обёос сабшажа захалха юм. Урид эдеэшэһэн таряагаа эдэ үдэрнүүдтэ шамдууханаар сабшажа баал болгон унагааха хүсэлэнтэйбди. Мүнөө заабол үрдижэл үзэхэ хэрэгтэй, — гэжэ колхозой ахамад агроном Станислав Дмитриевич Унич хэлээ һэн.

Федор Акимович Ивановой ударидадаг хоёрдохи бригадада хүрэжэ ерэхэдэмнай, дүрбэн комбайн һүүлшын гектарай шэниисэ сабшажа, баалнуудые һубижа ябаба. Эндэ дүршэлтэй бэрхэ комбайнернууд Николай Покатилов, Петр Барышников, Петр Черных, Василий Бельский гэгшэд комбайнуудаа шадамараар жолоодожо, хүндэхэн хоолостой шэниисэ урматайханаар сабшанад. Энэ жэлэй хабарһаа сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, ороохо таряанай баян ургаса ургуулһан дурсагдагша ажахын таряашад ажалдаа түрүү онол арга, дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Жэшээлбэл, таряа баал болгон унагаахадаа, бүхы комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэнэ. Машина, техникээ нигэжэ ашаглахада, нэгэдэхеэр, техническэ харууһа хэхэдэ таарамжатай. Хоёрдохёор, поли бүхэнэй ургаса жэгдэ унагаагдажа, нэгэ доро хатаха байна.

— Бригададамнай бүхыдөө юһэн комбайн даалгагданхай. Бултадаа заһабарилагдажа бэлэн болгогдоһон. Сабшагдаһан баалнуудай хатажа захалхада суглуулжа, ороһыень сохижо абаха юм. Бидэ бүхы ажалаа хүн бүхэндэ хубаариланхайбди. Манда поли дээрэһээ һолоомо суглуулжа, намарай паар хахалха тусхай звено эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө силосэй ургамалнуудай таригдаһан поли элдүүрилнэ, —гэжэ бригадир Федор Акимович Иванов хэлэнэ.

Байгша ондо «Коммунизм» колхозой механизаторнууд 4088 гектарта ороохото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 2037 гектарта шэниисэ тариһан юм. Тиин бригадануудай комбайнернууд ургуулһан ургасаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа абахаар хараалнад. Тодорхойлбол, 3600 гектар полиин таряа амяарлан хуряажа, 480 гектарайнь ургасые сэхэ хадажа суглуулха зорилготой.

Уридшалан зохёогдоһон графигай ёһоор, таряагаа сабшажа баал болгон унагааха хүдэлмэреэ ажалай юһэн үдэрэй туршада дүүргэхэ түсэбтэй. Тиихэдэ хатаһан баалнуудаа арбан комбайнаар хүдэлмэриин 15 үдэрэй туршада суглуулан сохихоор хараална.

— Энэ жэлдэ ороохото ургамалнуудай ургаса нёдондонойхидо хүрэхэгүй. Манай ажахы байгша ондо 50 мянган центнерһээ бага бэшэ ороохо амбаарлаха түсэбтэй юм. Колхозоймнай нэгэдэхи бригадын коллектив 23 мянган центнер таряа, хоёрдохи бригадын комбайнернууд 19 мянган центнер ороохо суглуулха даабаритай. Уридшалан багсаамжалхада, гектарай дунда зэргээр 8—10 центнер ургаса хуряагдахаар. Зарим участогуудта, илангаяа сэбэр паар дээрэ таригдаһан шэниисэ ургасатай байхаар хүлеэгдэнэ. Бүхы дээрээ таряан шэнгэнээр, набтараар ургаа. Бидэ шэнэ ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй суглуулжа, ерэхэ жэлэй үрэһэнэй ороохо хүсэд хүрэхөөр сэбэрлэжэ хааха хүдэлмэреэ һаадгүй ябуулхаар шиидэнхэйбди, — гэжэ колхозой ахамад агроном Станислав Дмитриевич Унич хэлээ һэн.

В. ШИРДАРМАЕВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

ТҮРҮҮШЫН 5,5 МЯНГАН ЦЕНТНЕР

Манай совхоз хоёр мянга гаран гектар таряалантай. Газараа һайнаар элдүүрилжэ, үндэр ургаса абахын тула хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг таряан ажалай гурбан бригада байгуулагданхай. Эдэ коллективүүдые коммунист Виктор Цыреторович Дарижапов, Юрий Александрович Протопопов, Георгий Гаврилович Черепанов гэгшэд хүтэлбэрилдэг. Механизаторнууднай таряа хуряалгада муу бэшэ бэлэдхэлтэй. Мүнөө тэдэнэр таряа хуряалгадаа жэгдэрэн оронхой. Түрүүшын гурбан үдэрэй туршада 1500 гаран гектарай ургаса баал болгон сабшагдаба.

Совхозоймнай Хяагтын-Адагай, Сүбэгтын, Калинишнын таряанай тоогууд дээрэ 5,5 мянган центнер ороохон оруулагдаа. Таряа хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха гуримуудые совхозой дирекциин, партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд баталанхай. Тракторно-таряан ажалай бригадануудай коллектив бүхэндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдоно. Түрүүшын үдэрнүүдһээ коммунистнууд Валерий Дагбаевич Санжиев, Сергей Бальжинимаевич Цыренов, комсомолшууд Николай Гатаулин, Сергей Морозов, Алексей Кривцов, Александр Мацак гэгшэд шалгарна. Мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдажа, тэдэнэй хүндэдэ ажалай алдар солын тугууд үргэгдөө.

Б. ДАРМАЕВ,
Хяагтын районой «Пограничный» совхозой парткомой секретарь.

...ДАРАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА...

...районой Тельманэй нэрэмжэтэ сов-...ан, нуга сабшалан дээрэ баян ур-...данхай. Тиимэһээл энэ ажахын ме-...хамагһаа түрүүлэн шахуу район ...хуряалгада ороо һэн. Ниитын мал-...үрэхэ үбһэ тэжээл нөөсэлхэ зорил-...дажа байгаа хүдэлмэриин хажуу-...рнүүдтэ таряа хуряалга эхилбэ. ...арга хоёрдохи жэлээ хэрэглэжэ ...й ажахынхид байгшашье ондо эр-...түйлаха зорилго урдаа табинхай»,— ...й директор нүхэр В. Жалсанов мэ-...һүүлэй үдэрнүүдтэ намарай хүдэл-...да урдынхиһаа эршэтэйгээр эрхи-...оз дотор дэлгэрһэн социалис мү-...бэшэ үрэ дүнгүүдые силос ху-...айнернууд түйлана. Жэшээлхэдэ, ...й механизатор Владимир Дашеевич ...ай үльгэр жэшээ харуулжа, халаа-...ри зарим үдэрнүүдтэ хоёр дахи-...з. Силос даралга ажахыда үшөөл ...

...эрэ: Комбайнер В. Д. Дагбаев ажал-...даралга түлэг дундаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ГЕРОЙН ЗВЕНОДО

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Дашанима Буодиевич Сундуев жэлһээ жэлдэ өөрынгөө отарада үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг юм. Мүнөө, сагай уларилай муу байбашье, нүхэр Сундуевай хүтэлбэрилдэг звеногойхид 1200 центнер эрхим шанартай үбһэ һүрилөөд байна.

Д. Б.Сундуевай үбһэ хуряалгын звенодо гол түлэб һургуулиин һурагшад ажаллана. Аха дүүнэр Виталий, Сергей Ринчиновууд, Батор Цыдыпов, Бэлигто Будаев, Жора Лубсанов болон бусад зунайнгаа амаралтын үедэ суута хонишондо ошожо, жэл бүри ажалладаг болонхой.

— Бидэнэр түсэбэй ёһоор 1000 центнер үбһэ хуряаха ёһотой аад, 2000 гаран центнер тэжээл нөөсэлхэмнай,—гэжэ Дашинима Буодиевич хөөрэнэ.— Ажалда дуратай бэрхэ хүбүүд звенодомнай сугларанхай даа. Хоёр түсэб дүүргэхэмнай хүшэр бэшэ гэжэ һананаб,— гээд тэрэ нэмэбэ.

С. ОЧИРОВ.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ШАМДАХААР, ШАНГАЛХААР БОЛОО

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ 1984 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 3-най МЭДЭЭН (процентээр)

Районууд	Сабшагдаһаниинь	һурилэгдэһэниинь	Сенажай нөөсэлэгдэһэниинь	Силосэй даргдаһаниинь	Витаминтай ногоон гурилай гаргагдаһаниинь
Баргажанай	59	57	62	71	47
Баунтын	34	30	—	—	—
Бэшүүрэй	76	53	58	67	59
Зэдын	68	37	149	46	73
Яруунын	71	39	164	33	146
Загарайн	65	56	124	28	49
Захаамнай	85	46	54	70	55
Кабанскын	81	94	95	90	124
Хэжэнгын	81	63	60	41	83
Хурамхаанай	71	61	115	124	167
Хяагтын	73	73	151	49	53
Мухар-Шэбэрэй	58	60	11	48	64
Ахын	34	23	—	—	—
Прибайкалиин	75	74	17	90	76
Хойто-Байгалай	105	82	—	176	—
Сэлэнгын	69	48	92	23	51
Түнхэнэй	74	77	79	80	138
Улаан-Үдын	66	77	65	43	71
Хориин	67	53	95	51	97
Республика бүхыдөө	69	55	85	55	78

Байгша ондо республикын колхоз, совхозууд 487,8 мянган тонно **үбһэ бэлэдхэхэ** түсэбтэй һаа, энэ һүүлшын мэдээгээр бүхыдөө 268,8 мянган тонно суглуулжа даабаряа 55 процентдэ хүргөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 8,1 мянган тонноор багые нөөсэлөө. Үнгэрһэн долоон хоногой туршада 44,8 мянган тонно үбһэн бэлэдхэгдэһэн болоно. Кабанскын районой ажахынууд 17,9 мянган тонно үбһэ нөөсэлжэ, түсэбөө 94 процент болгоо гэхэ гү, али үнгэрһэн недели соо 1,2 мянган тонно бэлэдхээд, республика дотороо түрүүлжэ ябана. Ахын, Баунтын, Зэдын, Яруунын, Сэлэнгын районууд үбһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ ехэл унжагайрууланхай. Эдэ районуудай ажахынууд хараалһан түсэбөө оройдоол 23—48 процентдэ хүргэбэ.

Буряадай Статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор **сенаж даралга** хаа хаанагүй үргэлжэлһөөр. Энэ жэлдэ республикада бүхыдөө 197,6 мянган тонно сэнтэй тэжээл нөөсэлэгдэхэ һаа, тэрэнээ 168,1 мянган тоннодо хүргэжэ, түсэбөө 85 процент болгообди. Тэрэмнай нёдондоной энэ үеынхиһөө 16 процентээр бага гээшэ. Зэдын, Яруунын, Загарайн, Хурамхаанай, Хяагтын районуудай сенаж дараха даабаряа үлүүлээд байхадань, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудай колхоз, совхозууд түсэбөө оройдоол 11—17 процентдэ хүргэнхэй.

Республикын ажахынууд үнгэрһэн долоон хоногой туршада **силос дараха** хүдэлмэреэ яһала эршэтэйгээр ябуулаа. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ хугасаа соо бүхыдөө 224,9 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна. Хойто-Байгалай, Хурамхаанай, Кабанскын, Прибайкалиин районууд силос даралгаяа муу бэшээр ябуулна. Иигэжэ республика 660,5 мянган тонно шэмэтэ тэжээл дараа гэхэ гү, али түсэбөө 55 процентдэ хүргөө. Энэнь бүхыдөө нёдондонойхидо орходоо 64,7 мянган тонноор доошоо болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ үедэ республикын ажахынууд 30,8 мянган тонно **витаминтай ногооной гурил үйлэдбэрилһэн** һаа, харин мүнөө 37,3 мянган тонно бэлэдхэжэ, даабаряа 78 процент болгоһон байна. Хурамхаанай, Яруунын, Түнхэнэй, Кабанскын районуудай ажахынуудай гурил бэлэдхэхэ түсэбөө 167—124 процентдэ хүргөөд байхадань, Баргажанай, Загарайн районууд гурил тон багаар (47—49 процент) нөөсэлөө.

Байгша ондо республикын колхоз, совхозууд 504,7 мянган гектарай ургасын **ногоо унагааха** һаа, харин мүнөө 350,2 мянган гектарыень сабшаһан байна.

һүүлэй мэдээгээр тобшолол хэхэдэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ унжагайруулжа байһан районууд үшөөл олон. Мүнөө сентябрь һара гараба. Саг хүлеэхэгүй, шамдахал хэрэгтэй. Дахяад унжагайржа, урдынгаа дутагдалнуудые усадхаагүй һаа, биратай тэжээл абажа шадахагүймнай гээшэл.

...ПУТАДАЙ АЖАЛ УРАГШАТАЙ

...ороһон хура ...тэжээл бэлэдхэл-...һаад татаһан бай-...Хандалын сов-...үбһэшэдэй зве-...бэлэдхэхэ даа-...бэелүүлжэ шадаа. ...овско отделениин ...СССР-эй Верхов-...депутат Николай ...лашниковай даа-...рүүлагдамал зве-...ектив шалгарба. ...ша ондо бүхыдэнь ...үбһэ бэлэдхэхэ ...ы, тэрэнээ 6900 ...үргөө.

...Григорий Федоро-...вэй хүтэлбэрилдэг ...ой гар хажуурша-...йнид 1400 цент-...нөөсэлжэ, даабаряа 100 центнерээр үлүүлжэ шадаа.

Ажахы дотороо эгээл түрүүлэн Петр Семенович Пуховскойн ударидадаг коллектив абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлһэн байна. Тус звеногой гэшүүд 1300 центнер тэжээл нөөсэлхэ уялгаяа 1580 центнертэ хүргэжэ, магтуулба.

Витаминтай ногооной гурил гаргаха талаар хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Владимир Яковлевич Соловьевой даадаг агрегат һүүлэй хоёр неделиин туршада 112 тонно сэнтэй тэжээл үйлэдбэрилһэн байха юм.

Совхоз дотор силос даралга яһала урагшатай. һүүлэй дүнгөөр ажахын тэжээл бэлэдхэгшэд 9500 тонно силос дараха түсэбөө 8185 тоннодо хүргөөд байна. Эндэ комбайнернууд Илья Игнатьевич Пермяков, Василий Иванович Пермяков, Иван Казакович Бадлаев, Григорий Александрович Плесовский, Митрофан Серафимович Ермаков гэгшэд һайнаар ажаллажа, даабарияа холо үлүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхоздо хартаабха хуряаха хүдэлмэри эхилэнхэй. Быковско отделенидэ хартаабха хуряадаг 5, Шергиндэ—3 комбайн хүдэлнэ. Ажахын хартаабхашад энэ жэлдэ 460 гектар талмай дээрэһээ «хоёрдохи хилээмэ» хуряажа абаха юм.

Т. БАДМАЕВА.

Кабанскын район.

РУМЫНИИН СОЁЛОЙ ҺАЙНДЭР

Манай орон дотор үнгэргэгдэжэ байһан СРР-эй соёлой үдэрнүүд совет-румын элдэб янзын харилсаа холбооной түүхэ-бэшэгтэ шэнэ хуудаһан болохо байна. Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ зохёохы харалга сентябриин 4-дэ ССР Союзай Ехэ театр соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев болон бусад энэ үдэшэдэ хабаадалсаа. РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй соёлой ба социалис ёһоор хүмүүжүүлгын соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. Штефэнеску түрүүтэй Румыниин делегациин гэшүүд эндэ байлсаба.

Үдэрнүүдые үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй соёлой министрэй орлогшо П. И. Шабанов айлшадые амаршалхадаа, марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ Советскэ Союз Румынитай хани харилсаа бэхижүүлхэ, ажабайдалай али бүхы һалбаринуудаар холбоо барисаагаа үргэдхэхэ хараа шэглэл бэелүүлнэ гэжэ тэмдэглээ.

Нүхэд К. У. Черненко Н. Чаушеску хоёр 1984 оной июнь һарада уулзахадаа, хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнь дүнгүүд манай харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхын тула ехэ арга боломжонуудые нээнэ. Удха түгэлдэр программынь Румыниин искусствын гайхамшагта ёһо заншалнуудтай, түйлалтануудтай бүри дүтөөр танилсуулха арга олгоһон тус һайндэр энээниие тодо хурсаар элирхэйлэн гэршэлхэ байна.

СРР-эй соёлой ба социалис ёһоор хүмүүжүүлгын соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. Штефэнеску харюугай үгэ хэлэхэдээ, хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө совет хүнүүдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ.

Урдынхидал мэтэ, Советскэ Союзда үнгэргэгдэһэн Румыниин соёлой үдэрнүүд хоёр арадай хоорондохи үрэ түгэс холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ арга олгохо юм гээд үгэ хэлэгшэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Удаань национальна хүгжэмэй классик Дж. Энескугэй суута «Румыниин рапсодёор» хани барисаата ороной искусствын уран бэлигтэнэй концерт нээгдэбэ.

Концерт ехэ амжалтатайгаар үнгэрбэ.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда түйлагдаһан Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ габшагай вахтада жагсаһан совет хүнүүд ажалай ехэ амжалтануудые түйлана. Тэрэнэй үүсхэлшэд — москвагайхид эрхим үрэ дүнгүүдые түйлажа, дурасхаалай бүгэдэ арадай вахтын, зохёон байгуулгын вахтын ээлжээтэ неделиие түгэсхэбэ. Тэдэнэр доторойнгоо арга нөөсэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, бага гаргашатайгаар үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлнэ.

Метрогой шэнэ «Кантемировская» станциин Н. Игнатенковэй хүтэлбэрилдэг комсомолой бригада шэмэглэлэй хүдэлмэриие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Газар доорохи вокзалай ханануудта улаан гранит табигдаа, түхеэрэлгэнүүдые хабсаргалга түргэдхэгдөө. Залуушуул илангаяа эдэбхитэй һайнаар ажаллаһан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ баатар габьяата дайшалхы зам гаталһан домог суута танкова дивизиин хүндэлэлдэ станци иимэ нэрэ абанхай. Алдарта соединениин сэрэгшэд барилгые шефтээ абаба. Эдэмнай дайнай ветерануud, мүн эсэгэнэрэйнгээ ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлжэ, Кантемировскэ дивизидэ алба хэжэ байгшад болоно. Эндэ тэдэнэр хэдэн субботник үнгэргөө.

Москва шадарай **Люберецкэ хүдөө ажахын машинануудай заводой** коллектив ажалай үндэр үрэ дүнгүүдые түйлажа, Эхэ оронойнгоо ажабайдалда болохоёо байһан ехэ үдэрые тэмдэглэхэ юм. Ороной ажахынуудта эльгээгдэхэ хэдэн түхэлэй косилканууд эндэ бүтээгдэнэ. Тэжээл бэлэдхэлэй халуун үдэрнүүдтэ түсэбһөө гадуур бүтээгдэһэн машина бүхэн Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ коллективэй оруулһан ехэ хубита болоно.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-тэ ХҮДЭЛДЭГ ЛИТВАГАЙ ССР-эй БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН «ЛИТБАМСТРОЙ» ГЭЖЭ БАРИЛГА-ХАБСАРАЛГЫН ПОЕЗДЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаһананайнь, ажалай амжалтануудые түйлаһананайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө иимэ хүнүүдые **«Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө»** медаляар шагнаха:

Абуковене Ромальда Владовнае—штукатур.
Ангаев Валерий Данзановичые—модошо дархан.
Ардавичене Альфонса Эляна Юргевнае—хүдэлмэришэн.
Бернотайтене Даль Леоновнае—участогай начальник.
Бярнатайтис Видмантас Викторович-Витаутовичые —таһагай начальник.
Вахмянина Вера Ивановнае—штукатур.
Вязников Брий Алексеевичые —модошо дархан.
Галяускас Казимирас Повиловичые — мастер.
Гусаков Владимир Алексеевичые—шулуушан.
Зубенко Галина Николаевнае — хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ.
Зубенко Галина Павловнае—штукатур.
Каспутене Данута Леоновнае — инженер.
Каспутис Стяпанас Антановичые—модошо дархан.
Кондратьева Вера Ефимовнае—инженер.
Коробова Рима Витольдовнае —бухгалтер.
Коротков Андрей Владимировичые—электромонтер.
Кручинин Владимир Павловичые—тракторист.
Манзаров Мунко Пурбоевичые—модошо дархан.
Мацкявичене Галина Семеновнае—инженер.
Мисюркеев Владимир Дмитриевичые—электро-гагнууршан.
Павлюк Любовь Ивановнае—штукатур.
Пилюгин Валерий Георгиевичые—автомобилиин жолоошон.
Подоляничук Петр Антановичые—такелажник.
Полянский Анатолий Александровичые — столяр.
Рачкаускене Иоан Казевнае—хүүгэдэй саадые даагша.
Салагаева Раиса Васильевнае—хүдэлмэришэн.
Сергеева Валентина Николаевнае—инженер.
Серова Татьяна Васильевнае—ахамад бухгалтер.
Сыроедина Любовь Ивановнае—штукатур.
Тарасов Геннадий Владимировичые—модошо дархан.
Юрченко Владимир Владимировичые—модошо дархан.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1984 оной сентябриин 3.

РЕГИОНОЙ ТОМО ХЭМЖЭЭНЭЙ ПРОГРАММАНУУДЫЕ ЗОХЁОХО АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

КПСС-эй Буряадай обкомой, СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Промышленна үйлэдбэриин экономико болон эмхидхэлэй институдай, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай үүсхэлээр зарлагдаһан манай региондо хабаатай томо хэмжээнэй программануудые зохёохо асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ научно-практическа семинар Улаан-Үдэдэ, партиин горкомой ехэ зал уржадэр нээгдэбэ.

Энэ научна хуралдаанда хабаадахаяа Москвагай, Ленинградай болон ороной бусад хото городуудай эрдэмтэд, Сибириин ба Алас Дурнын областьнуудай партийна, совет, түсэблэлгын органуудай, СССР-эй Госпланай түлөөлэгшэд Улаан-Үдэ ерэнхэй.

Научно-практическа семинарые богонихон үгөөр республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **С. Н. Булдаев** нээгээ.

Семинар дээрэ профессор, экономикын эрдэмэй доктор Р. И. Шнипер, профессор, экономикын эрдэмэй доктор В. Э. Попов, экономикын эрдэмэй доктор П. В. Шеметов гэгшэд элидхэл хэбэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОМСОМОЛ— МАНАЙ АНХАРАЛДА

КПСС-эй Центральна Комитет партиин зүгһөө комсомолые хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай асуудал хаража, зохихо тогтоол абаһан байна. Энээниие бидэ тон һайшаан угтажа абабабди. Партиин найдамтай халаан — Ленинскэ комсомол хадаа ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, коммунизмын уг зорилгонуудай илан мандахын түлөө тэмсэлдэ партиин эдэбхитэй туһалагшын үүргые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлнэ.

Гэхэтэй хамта зарим залуушуулай дунда ямаршье эдэбхигүйгөөр ажаллаха, хара амяа хараха, жаяг журамые эбдэхэ ба бусадшье ябадалнууд үзэгдэнэ гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, зарим партийна организацинууд комсомолой организацинуудта шанга эрилтэ табидаггүй, гансал зүбшөөл заабари үгөөд лэ ажал ябуулгаяа хизаарлашадаг байна. Зарим ушарта тэдэнэй хэрэгүүдтэ, анхарал оролдолгонуудта хайша хэрэгээр хандана. Олохон партийна комитедүүд ба партбюронууд комсомолой эдэбхитэдтэй ябуулдаг хүдэлмэрөө һуладуулаа, комсомолшууд болон залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин һайн дүй дуршэлые хангалтагүйгөөр согсолно, һулаар нэбтэрүүлнэ гэжэ тус тогтоол дотор тон зүб хэлэгдэнэ гээд һананаб. Би колхозой партбюрогой секретаряар һунгагдахаһаа урид хэдэн жэлэй туршада ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлһэн хадаа энээниие һайн ойлгоноб.

Манай колхозой комсомолой организацида 82 гэшүүн тоологдоно. Энэ хадаа багахан ажахыда ехэ хүсэн гээшэ. Тэрэниие Толтойн дунда һургуулиин физкультурын багша Виктор Бальжанов хоёрдохи жэлээ толгойлжо ябана. Энээнһээ урид колхозой комсомолой организациин ажал хүдэлмэри тиимэшье һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй байһан юм. Залуушуулай дунда ажалай болон нииитын журам эбдэхэ, гэмтэ ябадал гаргаха ушарнууд тохёолдодог һэн.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар партбюрогой зүблөөн дээрэ колхозойнгоо комсомолой комитедэй ажал ябуулга тухай тоосоо шагнаа һэмди. Эндэ комсомолшуудай суглаан тон үсөөн үнгэрэгдэдэг, угайдхадаа хаа-яа зарлагдаһан суглаандань комсомолшууд бултадаа ерэдэггүй байһан. Тиихэдэ комсомолой комитедэй зүблөөн саг соогоо үнгэргэгдэнэгүй, гэшүүнэй түлбэри олон һарын туршада [illegible]лэгдэнэгүй, комсомолшуудай тоосоон шагнагдаһагүй гэжэ элирһэн юм. Комсомолшуудайнгаа урда шанга эрилтэ табингүй байһанайнь түлөө комсомолой комитедэй секретарьта шанга һануулга хэгдэһэн байха. Эдэ дутуу дундануудаа усадхахынь түлэ тодорхой саг болзор үгэжэ.. бүхы хүдэлмэриеэ гүримшүүлхэ эрилтэ табяа һэмди. Энээнэй бэелүүлгые хиналта доро абахыень партбюродо даалгагдаһан байгаа.

Тэрээнһээ хойшо комсомолой комитет хүдэлмэриеэ һайжаруулхын тула зарим тэды хүдэлмэри хээ. Нэн түрүүн тэрэ хүдэлмэриингөө ба хэмжээ ябуулгануудайнгаа түсэб шэнээр табиба. Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һараһаа хойшо комсомолой хамтын 3 суглаан, комсомолой комитедэй 6 зүблөөн үнгэргэгдөө. Отделениинүүдтэ комсомолой эхин организацинуудай суглаанууд һара бүри болоно. Гэшүүнэй түлбэри суглуулга нэгэ хэды һайжараа. Суглаанууд болон зүблөөнүүд зарлагдаһан саг-таа үнгэргэгдэдэг болонхой.

Комсомолой зэргэһээ гурбан хүн зууршалагдажа, партиин гэшүүндэ абтаа. Тэдэнэй тоодо һаалишан Дарима Банчикова, автомашинын жолоошод Буян Укоев, Виктор Молонов гэгшэд ороно. Эдэнэр эрхим һайнаар ажаллажа, жэл бүри түсэбөө дүүргэдэг комсомолшууд юм. Мүнөө комсомолой организацида партийна нүлөө үзүүлхын тула эдэ залуу коммунистнууднай комсомолой комитедэй гэшүүдээр һунгагданхай. Мүн Бальжановые партиин гэшүүндэ кандидадаар абахаяа бэлдэжэ байнхайбди.

Колхозой партбюро комсомол-залуушуулай коллективүүдые байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Тэдэниие толгойлогшодоор коммунистнуудые гү, али эдэбхитэй комсомолшуудые табина. Жэшээлхэдэ, Таһархайн һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермын коллективые залуу коммунист А. Ш. Шожоев толгойлдог. Тэрэнэй шадамар бэрхэ хүтэлбэрилгын ашаар тус коллектив хэдэн жэлэй туршада гэзэгдэгшэдэй тоодо ябаһанаа мүнөө район дотороо түрүүлжэ гараба. Коммунист В. Н. Окуневой толгойлжо байһан Хуурай-Һубагай тракторна таряан ажалай комсомол-залуушуулай бригадынхид хабарай тарилгын хүдэлмэрие богони болзорто дүүргэһэн юм. Мүнөө тэрэ ажахын ахамад агроном юм.

Илангаяа үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй үедэ комсомол-залуушуулай звенонууд олоор эмхидхэгдэһэн байна. Үбһэ хуряалгын звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ залуушуулай коллективүүдэй түрүүлжэ гараһандань баясамаар. Тэдэнэй тоодо комсомолшууд С-Д. С. Будаев, Г-Ж. Н. Пидуев, коммунист Д. Н. Банчиков гэгшэдэй толгойлдог комсомол-залуушуулай звенонууд ороно. Эдэ коллективүүд абаһан түсэбүүдээ сүм дүүргэжэ, моральна болон материальна талаар урмашуулгануудта хүртэһэн байна.

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалай болон дайнай ветерануудые хабаадуулнабди. Жэшээнь, ажалай ба дайнай ветеранууд Д. О. Малзуров, Д. М. Прушенов, Ш. Д. Ангаскиев, Г-Ж. С. Ункуев, Я. Б. Ошоров гэгшэдтэй залуушуулнай уулзаһан, һонирхолтон хөөрөөнүүдыень шагнаһан байна.

Юрэдөөл, залуушуулай сүлөө сагаа һонирхолтойгоор, ашатуһатайгаар үнгэргэхэдэ баһал ехэ анхарал хандуулагдана. Эндэ партбюрогой хүтэлбэри доро соёлой хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр комсомолшууд болон залуушуулһаа бүридэһэн агитбригада эмхидхэһэн юм. Тус агитбригадамнай малай үбэлжэлгын үедэ малшадые һайнаар хангажа, район дотор нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Хабарай тарилгын үедэ мүн лэ механизаторнуудта хэдэн концерт наада харуулаа һэн. Гадна соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй хүтэлбэри доро элдэб үдэшэнүүд хэдэн дахин үнгэргэгдөө.

Манай колхоздо һүүлэй үедэ спортивна хүдэлмэри эли бодо һайжаранхай. Комсомолой комитет жэлэй эхиндэ спортивна хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэдэн хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, спортын элдэб мүрысөө үнгэргэхөөр хараалаад, партбюро дээрэ баталуулһан юм. Колхозой түбэй стадион дээрэ уһа адхажа, елүүр мүльһэ хүргөөд, бүмбэгэтэй хоккейгээр мүрысөө үнгэргөө һэн. Удаань районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ илажа, республика дотор болоһон мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Энэ зун үнгэргэгдэһэн районой сурхарбаанда манай колхозой команда баһал нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Колхозой правлени ба партбюро спортсменүүдые дэмжэжэ, хэрэгтэй бүхы юумээр (спортивна хэрэгсэлнүүдээр, автомашинаар, эдеэ хоолоор) гүйсэд хангадаг.

Манай комсомолшууд болон залуушуул байгша оной июниин 22-то районой түб һууринда үнгэргэгдэһэн Амгалан тайбан байдал хамгаалгын митингдэ хабаадалсахаяа жара гаран километр зайе гүйдэлөөр гаталжа ошоо юм. Тэдэнэр замдаа ушарһан тосхон бүхэндэ орожо, «Манда дайн хэрэггүй!» гэһэн уряа доро гар табилга суглуулаа. Тэрэ гар табилгатай дэбтэрээ, мүн Амгалан тайбан байдалай жасада суглуулагдаһан мүнгөө ВЛКСМ-эй райкомдо тушаагаа һэн.

Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар партбюрогой зүгһөө ехэхэн хүдэлмэриин хэгдэжэ байбашье, үшөөл дутуу дундануud бии гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Мүнөө сентябрь һарада үнгэргэгдэхэ партийна суглаан дээрээ КПСС-эй ЦК-гай дурсагдагша тогтоол дүүргэхэ талаар парторганизациин зорилгонууд тухай асуудал хаража үзэхэмнай. Энэ суглаан дээрээ партиин зүгһөө комсомолые хүтэлбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнуудаа зүбшэн хэлсэжэ, тэдэниие усадхаха талаар тааруу шиидхэбэри абаха болонобди.

А. БАРАЕВ,
Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой партбюрогой секретарь.

ҺОНИРХОЛТОЙГООР ҮНГЭРӨӨ

Прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин нэгэ шухала хубинь хадаа һара бүхэндэ четвергын үдэрнүүдэй нэгэндэ нийтэ полит-үдэр үнгэргэлгэ болоно. Энэ үдэр цехүүдэй, таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзахаяа эрдэмтэд, партийна тушаалтад, лекторнууд, нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд ерэдэг байна. Ямар нэгэ асуудалаар хөөрэлдөө хэхэ, лекци уншаха зуураа, хүдэлмэришэдэй һонирхоһон үйлэдбэриин социальна, хубиин хэрэгэй асуудалнуудта харюусадаг юм.

Нэгэдэлэй коллективтэ эрдэм наукын, техникын үдэр үнгэргэгдөө һэн. СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай бүлэг эрдэмтэд олон янзын асуудалаар лекцинүүдые уншаа. Тус бүлэгые минералогическа эрдэмэй доктор, геологиин институдай директор, профессор Н. Л. Добрецов толгойлоо. «Комсомол— Коммунис партиин үнэн сэхэ туһалагша, халаан» гэһэн темээр нэгэдэлэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, «Знание» бүлгэмэй лекторнууд лекци уншаһан, хөөрэлдөө дэлгэһэн байха юм.

Августын һүүл багаар болоһон иимэ нэгэ полит-үдэр энэ жэлдэ түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэхээ байһан Эрдэм мэдэсын үдэртэ зорюулагдаба. КПСС-эй обкомой эрдэм наукын ба һуралсалай эмхи зургаануудай таһагые даагшын орлогшо В. Б. Цыбикдоржиев, КПСС-эй Железнодорожно райкомой промышленностиин таһагые даагша Г. Д. Булнаев болон нэгэдэлэй парткомой элидхэлшэд цех болон таһагуудай коллективүүдэй хүндэтэ айлшад болоо һэн. Һургуулиие шэнэдхэн хубилгалга, тэрэнэй зорилгонууд, гол шэглэл гэһэн асуудал хөөрэлдөөнэй гол темэнь болоо бшуу.

Т. МОСКВИТИНА.
Улаан-Үдэ.

Промышленность—хүдөө ажахыда

ХАРЮУСАЛГАЯА МЭДЭРЭН...

«Хүдөөгэйхидтэ шефскэ туһа хүргэхэ гээшые юун гээд ойлгонот? — гэжэ Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой генеральна директор нүхэр Ю. Н. Цыбиковтэ хандахадамнай, тэрэ:

—Энээниие нэгэнэй өөрынгөө хэрэгһээ үлүүгээр һанагшабди», — гэжэ тобшохоноор харюусаа һэн.

Иимэ тодо харюунуудые районой бусад промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө дуулахал байхабди. Эдэнэрэй хүдөөгэй хүн зондо шадал соогоо туһалха гэжэ оролдожо ябадагыень онсолон тэмдэглэхээр. Промышленна предприяти болон бусад эмхи зургаануудай коллективүүд районойнгоо колхоз, совхозуудта элдэбын туһаламжа үзүүлдэг. Жэшээлбэл, хурьга абаха, хабарай тарилга үнгэргэхэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха, нииитын малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ кампанинуудта эдэбхитэйгээр туһалдаг байна.

Энэ жэлэй үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ «Татарский ключ» карьерэй управлениин Виктор Васильевич Елизовэй даадаг бригадын коллектив хабаадалсажа байна. Мүнөө нүүрһэ малтагшад 278 гектар сабшалангай ногоо унагаагаад, хуряажа ябана. Эдэнэр үбһэ бэлэдхэхэ хаһын эхилээдүй байхада, коллективэйнгээ суглаан дээрэ «Гигант» колхозой адууһа малда дүн хамта 2000 центнер үбһэ һурилжэ тушааха гэһэн социалис уялга абаа һэн. Һүүлэй дүнгөөр тэдэнэр 500 гаран центнер һайн шанартай үбһэ сомоо. Тэдэнэр үбһэ бэлэдхэхыгээ хажуугаар набшаһата тэжээл ехээр нөөсэлнэ.

Нииитын адууһа малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие олоор хабаадуулха талаар социалис мүрысөөнэй үүсхэл арадай депутадуудай Дээдэ-Элхиин сельскэ Совет гаргаһан юм. Мүнөө энэ Соведэй харьяата газар дээрэ түбхинэһэн эмхи зургаануудай олохон түлөөлэгшэд үоһэндэ гаранхай. Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо Горхоной леспромхозой, түмэр замай Горхоной станциин локомотивна депогой хүдэлмэрилэгшэд шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байна. Тэдэнэр тус тустаа нэгэ мянган центнер үбһэ бэлэдхэжэ үгэхэ социалис уялгатай юм. Мүнөө эдэ коллективүүд түсэбэйнгөө ехэнхи хубиинь бэелүүлээд байна. Түмэр замай станциин Геннадий Абрамович Федотовой, леспромхозой Михаил Иванович Тулохоновой даадаг үбһэшэдэй звенонууд хоорондоо мүрысэн, амжалтатай ажаллана.

Жэл бүри «Гигант» колхоздо Шэнэ-Бэрээнэй завод ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг. Байгша ондо заводой түлөөлэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. «ДТ-75», «Т-25» түхэлэй тракторнууд, автомашина, косилка болон тармуурнууд ажахыда үгтэһэн байна. Энэ звенонь дүршэлтэй механизатор Павел Иванович Афанасьев хүтэлбэрилнэ. Тус коллектив 50 гаран гектар сабшалангай ногоо унагаажа, 600 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхээ. Үшөө 150 центнер набшаһата тэжээл нөөсэлһэн, 2 гектар морхообой, 3 гектар капустын участок дээрэхи буртаг үбһэ түүһэн байха юм.

Шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ байһан үоһэшэдые олоор нэрлэхээр. «Тэжээл бэлэдхэлгэ — бүгэдэ арадай хэрэг» гэһэн уряа доро мүнөө районой хүн зон ажаллажа байна. Энээн тушаа Дээдэ-Элхиин сельскэ Соведэйхид абаһан социалис уялга соогоо эли тодоор бэшэнхэй. Энэ сельскэ Соведэй харьяата газар дээрэ түбхинэһэн бүхы эмхи зургаанууд XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 1600 центнер үбһэ, 270 центнер халаахай, 530 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, үшөө сенаж даралгада хабаадалсаха ёһотой. Гэдэнэрэй урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ байһандань батаар найдамаар.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ ганса хүдөөгэйхид бэшэ, мүн промышленна предприятинууд, хүн бүхэн өөһэдынгөө хубитануудые оруулалсаха ёһотой. Тэрэниие Загарайн районойхид һайн мэдэнэ, ойлгоно.

Т. ХОРОШИХ.

ШЕФҮҮД ТУҺАЛНА

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябана. Сагай уларилһаа дулдыдангүй тэжээл ехээр, богони болзор соо нөөсэлхын тула ганса хүдөө ажахын хүдэлмэришэд бэшэ, мүн промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд хубитаяа оруулалсана.

«Бестужевский» совхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа үзүүлэн, Новоселенгинскэ сельскэ Соведэй харьяата предприятинуудай коллективүүд сабшалан дээрэ хүдэлэлсэнэ. Тусхайлбал, Сухын арал дээрэхи сабшалан дээрэ 2-дохи ДРСУ-гай болон Сэлэнгын ЛМС-эй коллективүүд тус тустаа 170 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаа. Улаан-Сэсэг гэжэ газарта Новоселенгинскэ сельсоведэй алба хаагшад 42 центнер үбһэ хуряагаа.

Р. БАЛДАНОВ.

АЖАЛАЙН ЭРШЭ ШАНГАДАНА

Хойто-Байгалай районой нииитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Районой ажалшад БАМ-ай барилгашадаа, геологуудай, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй туһаламжатайгаар үдэрһөө үдэртэ ехэ үбһэ һурилнэ, силос дарана. Нарата дулаан үдэрнүүдэй эндэ үсөөн үзэгдөөшье һаа, үбһэ сабшаха хүдэлмэри халташье зогсоогдоногүй. «Северный», «Ангарский», «Эстония» совхозуудта үбһэн ехээр хуряагдана.

Һүүлэй мэдээгээр, «Северный» совхоздо 7250 центнер үбһэн хуряагдаад байна. Эндэ 9560 центнер силос дарагдаа. «Ангарский» совхоздо үбһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри яһала эмхитэй. БАМ-ай барилгашадай туһаламжаар эдэнэр 3490 центнер үбһэ хуряаха аад, мүнөө дээрээ 2400 центнер үбһэн һурилэгдөө, 5020 центнер силос дарагдаа.

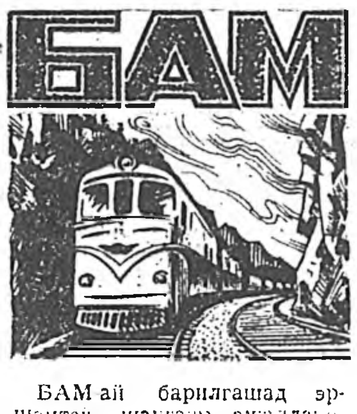
— Үшөө 1090 центнер үбһэ бэлэдхэхэмнай үлөөд байна. Сентябриин тэн болотор энэ даабаряа бэелүүлжэ, үбэлдөө бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжо бии, бэлэдхэхэшье байхабди, — гэжэ совхозой хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

«Тыйский», «Эстония» болон бусад совхозуудта тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри яһала эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. БАМ-ай барилгашад шадаха зэргээрээ туһална. Жэшээлхэдэ, Сюльбан хүрэтэр түмэр харгын барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһан оньпожоруулагдамал 139-дэхи колоннын коллектив 250 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Бэрхэ жолоошон А. Бурдын хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд үшөө 50 центнер үбһэ «Северный» совхоздо тушаахаар уялга абаба. Оньһожоруулагдамал 140-дэхи колоннын коллектив 323 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ, даабаряа болзорһоонь урид дүүргэв. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын, Уянай ой модоной ажахын коллективүүд үбһэ бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэбэ.

Хойто-Байгалай районой ажахынуудта 17 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэжэ, һурилэгдөөд байна.

Үнгэрһэн энэ үеынхитэй сасуулаад үзэхэдэ, 11 мянган центнерээр ехэ үбһэ тэжээл, 2019 центнер набшаһата тэжээл, 180 центнер витаминтай тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Колхоз, совхозуудай, госпромхозуудай коллективүүд саашадаа бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, байгша онойнгоо даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шиидэнхэй.

А. ЕФРЕМОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗАЛУУ ХОТО

БАМ-ай барилгашад эршэмтэй шангаар ажаллана. Мэнэ һаяар эндэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үйлэ хэрэг болохо байна. Замай монтернуудай бригаданууд рельснүүдые холбожо, Байгалһаа Амар хүрэтэр түмэр зам нээгдэхэнь шуу.

Түрүүшын барилгашад арбаад жэлдэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, гурбан мянган километрһээ дээшэ зам гаталаа.

Буряадай газар дайдын хойто захаар 500 километртэ түмэр зам нэмжынэ. Барилгын жэлнүүдтэ энэ хизаарай түхэл шэнжэ танигдашагүйгөөр хубилаа. Буряадай участогай гол хүһинь гэжэ Северобайкальск тоологдохол ёһоороо тоологдодог юм. Ленинградайхид тэрэниие бодхооно. 1974 ондо барилга эхилһэн.

Түрүүшын барилгашад, түрүүшын майхангууд, түрүүшын модон, түрүүшын панельнэ гэрнүүд...

Мүнөөнэй Северобайкальск Байгал-Амарай түмэр зам дээрэхи гол станцинь болодог.

Элдэб янһанай хүнүүд Байгал дээрэхи энэ хотодо саг үргэлжэ ажаһууха гэжэ шэлээ юм. Мүнөө рельснүүдэй табигдажа байһан газарһаа 500 шахуу километртэ Северобайкальск оршодог. Шэтын бэлэстиин газар дээрэ Александр Бондариин бригадын табижа байһан рельснүүд имагтал эндэ хабсаргагдадаг байна.

Ойрын ерээдүйдэ Северобайкальскда, Сибириин далайн эрье дээрэ эмнэлгын эмхинүүд болон аяншалгын баазанууд олоороо урган бодохо жэшээтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үйлсэнүүдтэхи түрүүшын таксинууд. Жолоошод — БАМ-ай ветеранууд Димури Кварацхелия ба Серго Лохтопанидзе эндэхи орёо хүшэр замуудаар олон жэлдэ хүдэлжэ байнхай.

(ТАСС-ай фотохронико).

ЭРХИМЛЭНЭ

Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хүдэлмэришэд арбадахи жэлээ Северобайкальск городой барилгада хабаадалсажа байна. Тэдэнэр байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр «ГлавБАМстрой» управлени дотороо гурбадахи һуури эзэлжэ, 1000 түхэригэй шанда хүртөө.

Эрхим түрүү ажалаараа «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив дотор шалгаржа ябаһан 575-дахи поездын коллектив найман һарынгаа даабариһаа гадуур 430 мянган түхэригэй барилга хэжэ, амжалтаяа улам арьбадхаа.

К. ЖАМЬЯНОВ.

СССР-эй элшэ хүсэнэй программа

СИБИРИИН ГАЗАЙ БАЯЛИГ

һаяшаг манай орон дотор Уренгой—Центр-1 гэдэг үшөө нэгэ трансконтинентальна газай хоолой сорго ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэнэй утань 3020 километр болодог. Байгаалиин ба сагай уларилай аргагүй хүшэр хүндэ эрхэ байдалда (тундра, намаг налхи, хэтэдээ сэбдэг хүйтэн газар) энэ газай хоолой баригдаһан байна. Барилгашад, тусхайлбал, намаг, нуурмайнууд соогуур 900 гаран километрые, 560 гол мүрэниие, тэрэ тоодо Обь, Кама, Волго, Дон мүрэнүүдые гаталан гараа. 110 миллион кубометр газар малтагдаһан, тэрэ тоодо Ураалай шэлые гаталхадаа, 2,5 миллион кубометр байсын шулуун түнхигдэһэн байна. Тиигэбэшье дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй түргөөр, тэрэ тоодо энээнэй урда баригдаһан Сибирь—Баруун Европо гэдэг трансконтинентальна газай хоолой сорго бариһанһаа түргөөр тэрэ баригдаба гээшэ.

Тиин энэ табан жэлдэ манай орон дотор Баруун Сибирьһээ алас холо хүрэтэр табан газопровод баригдаһан байна. Уренгой—Центр- 2 гэдэг зургаадахи газопровод түлэг дундаа баригдана. Тиин мүнөө үедэ мянга табан зуугаад километр утатай сорго-нууд холбон шэрээгдэбэ.

Манай орон дотор магистральна ута газай хоолой соргонууд тон түргөөр баригдана гээшэ. Гансахан энэ жэлдэ 10,5 мянган километр утатай газопровод түсэбэйнгөө ёһоор нэмээгдэхэ. Тэдэнэй һүүлээр ороноо газаар хангалгын Нэгэн нийтэ системэ 166 мянган километрһээ дээшэ болохо юм. СССР-эй түлишын — элшэ хүсэнэй гол бааза байһан Баруун Сибирьһээ гол шугамуудынь татагдана. Тиин энэ газар нютаг дэлхэй дээрэ нефть ба газ абалгын найманай нэгэ хубиие үгэдэг шуу.

Хорин жэлэй болзортойгоор хараалагдаһан СССР-эй Элшэ хүсэнэй программын ёһоор манайда түлишэ малтан абтажа, дамжуулагдана. Энэ программын ёһоор, элшэ хүсэнэй нөөсын нийтэ гуримаар болоходоо, түлишын тэнсүүри дотор нефтиин зүйлнүүдэй хубита доошолуулагдаха, удаань атомна электростанцинуудые, мүн хямда сэнтэй нүүрһэн дээрэ хүдэлхэ тепловой электростанцинуудые, тэрэшэлэн томонууд гидроэлектростанцинуудые олонхи ушарта түргөөр бариһанай эсэстэ байгаалиин газай хубитань доошолуулагдаха юм. Иимэ холын хараа бодол өөрын ехэ удхатай юм. Үлэмжэ сэнтэй углеводородуудай — нефть ба газай нөөсэнь манай газар дэлхэй дээрэ хизаартай юм, тэдэ һөөргөө бии болохогүй. Тиихэдэ нүүрһэн хүн түрэлтэнэй аша туһада олон зуугаад жэлдэ хүртэхэл. Атомна электростанцинууд тухай хэлэхэ болоо һаа, энэмнай тон багаар түлишэ гаргашалдаг юм. Харин гидростанцинууд таһалгаряагүй урасхалтай хүүюур уһанай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг гээшэ ааб даа.

Гэбэшье иимэ хараа бодолнуудта үндэһэлхэ мүртөө юундэ байгаалиин газ түргөөр, ехээр абан хэрэглэхые оролдонобибди? Тэрээнһээ гадна, яахадаа иимэ ехэ мүнгэ зөөри тэрээндэ гаргашалнабибди? Тиигээдшье Сибириин газ олзоборилгые хүгжөөхэ трансконтинентальна газопроводуудые бариха гээшэ аргагүй үнэтэй сэнтэй хүдэлмэри гээшэл. Поляри шадар километр утатай хоолой сорго барихада, 2—3 миллион түхэриг, тиимэһээ магистральна газопровод бүхэндэ хэдэн миллиард түхэриг гаргашалагдана. Жэшээнь, зургаан томо газай магистраль барихада, Уренгойн газтай газарые ашаглалгада түхеэрхэдэ, ВАЗ, КамАЗ, «Атоммаш» заводые, Байгал-Амарай түмэр замай магистраль барилгада хамта дээрэнь һомологдоһонһоо ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаһан байнал.

Ушар юуб гэхэдэ, хямда сэнтэй нүүрһээр хүдэлхэ электростанцинууд, томо томо гидроэлектростанцинууд тэдэниие хүдэлгэхэ хүсэнүүдэйнгээ оршонгоор болоходоо имагтал ороной зүүн зүгтэ баригдаха ёһотой юм. Тиихэдэ электрын элшэ хүсэ хэрэглэгшэдэй 80 процентэнь СССР-эй Европодохи хубиин районуудта байражанхай. Тиимэһээ Европо хубиин районуудта ехэнхидээ атомна электростанцинууд баригдаха болоно. Гэбэшье элшэ хүсэн хүшэрхэн һалбари юм: тэрэниие хубилган табитар олон арбаад жэлнүүд хэрэгтэй. Тэрэндэ шэлжэн оролгын үеые хангаха ёһотой бологдоно. Тиигэжэ шэлжэн оролгын үе соо хэрэглэгдэхэ түлишэмнай имагтал газ болоно. Орон доторнай тэрэнэй нөөсэ яһала ехэ юм. Тэрээгээр өөрынгөө улам ургажа байгаа хэрэглэмжые хангахада, Европын оронуудта худалдалгаар дамжуулхадашье хүрэхэл. Тиимэһээ элшэ хүсэнэй программа бэелүүлгын түрүүшын шатада газ абажа ашаглалгые түргэдхэнэ гээшэбди. Тиигэжэ алишье талаарнь сагаа алманабди, газопроводууд түргөөр баригдана, түргөөр ашаяа харюулна. Яахадааб гэхэдэ, газ болбол технологическа ёһоороо электростанцинуудай котельнэ болон топконууд соо, металлургическа заводуудта нефтиин орондо ашаглагдана, улад зоной гэр байдалда хэрэглэгдэнэ гээшэ. Тэрээнһээ гадна, газаар түлишэ хэхэдэ оршон тойрондохи байгаалида хорогүй байдаг юм.

Мүнөө үедэ газай хубитань орон дотороо түлишэ хэрэглэлгын нийтэ хэмжээнэй 30 процентдэ дүтэлэнхэй. Тиигээд тон түрүүндэ Сибириин газ хэрэглэдэг болоһоной ашаар энэ хубитань саг үргэлжэ дээшэлнэ. Уренгойн газ хэрэглэдэг болоһоной һүүлээр, 12-дохи табан жэлһээ эхилэн, Баруун Сибириин нэгэ нөөсэ— Ямбург—Центр гэдэг трансконтинентальна газай соргын барилга [illegible] хэбэри абтанхай. [illegible]гаалиин газай доло[illegible] хал СССР-эй Евр[illegible] би руу дамжуула[illegible]

Мүнөөдэрэй бай[illegible] жа харахада, бай[illegible] хэрэглэдэг болох[illegible] доторнай бүхы [illegible] буладай арбанай [illegible] һаа дээшэнхинь, м[illegible] нээн минеральна [illegible] нүүд тэрэнэй хүс[illegible] бэрилэгдэнэ, гад[illegible] ран миллион сове[illegible] рэйнгээ байдалда [illegible] лэнэ.

Оронойимнай [illegible] хыда ехээр газ [illegible] нийтэ экономическ[illegible] тухай хэлэхэ боло[illegible] гэжэлтэдэй тоолон [illegible] һоной ёһоор, има[illegible] бан жэлдэ тэрэ 2[illegible] түхэриг болобо.

Леонид [illegible]
АПН-эй эко[illegible]

ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

олой программа—бүгэдэ арадай хэрэг

МЯХАН—ТЭЖЭЭЛЬЭЭ

о хүдөө нютагуудта тэ тон харюусалгатай ха байна гэзшэ. Ниитын эдэ хүрэхээр, эрхим hайн бэлдэжэ абахыемнай ма шалтагаалжа байна бшуу. Элбэг ехэ тэ абабал, малай үбэлжэлгын ажалтайгаар дабахамнай мяха элбэг ехээр үйлэд олой программа Эдээ хоолой программа оруулха гэжэ хүбитэе оруулха.

тургэндэ худалдаха 1963 оной дүүргэжэ шадаа hэн. Харин түрүүшын хахадай туршада амжалтануудые туйлаба. Жэ түрэндэ худалдаха түсэбөө мяха—109 процент дүүргэв. энэ үеынхитэй сасуулхада, малай үхэл гарзада оролго үсөөрөө, 148 толгойгоор отоо. Гахайнуудай нэмэлтэ дахин ехэ болоо, эбэртэ нэмэлтэ шэгнүүр 230 центнер хүрэтэр ургаа. Ушар нэгэдэхи табан жэлэй тү жэлдэ дутуу абаhан продук гүйсэд арга боломжотой бай-

үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ нүүлэгдэhэн социалис уялга абди. Тэрэнэй ёhоор 30510 6900 тонно силос, 1200 тон тонно витаминтай ногооной байнабди. Энээние бэе үбhэ хуряалгын 8 звено Мүнөө эдэ звенонууд ажаллажа байнхай. Районойнгоо нуудай жэшээгээр hайн ша тэжээл дарахын тула то тусхай нэгэ звено байгуулаа ногооной гурил бэлэдхэхэ звено бии. Эдэ звенонуудайм ор ошохо тума эршэдэнэ.

дээрэ залуу механизатор Солын III шатын орденоор гдаhан В. С-Д. Даргуевай нэ ябана. Тэрэнэй звеногой орденто механизатор Д. Л. звенотой мүрысэн хүдэлжэ, хахадhаа ехэнхиие дүүргээд звеноhоо гадна В. М. Чер Тыкшеев, В. Д. Ошоров болон нууд hайнаар ажаллажа байн ор-Шэбэрэй найман жэлэй бэгша Ц. Л. Дармаевагай тол-

гойлhон hурагшадай звено бэрхээр ажаллажа гараа.

Август hарын эхинhээ шэмэтэ тэжээлэ дараажа эхилээбди. Энэ тэжээл дараха модхоргодhон звено В. С. Держеев толгойлно. Тэрэнэй звеногойхид нёдондо нилээд эршэтэйгээр ажаллажа байнхай. Түрүүшынгээ үдэрнүүдтэ тэдэнэр Охор-Шэбэрэй hүүрин фермэдэ 1000 тонныи баггажмалтай нүхэ гурбан үдэрэй туршада дүүргэhэн байна. Тиигэжэ эрхим шанартай силос даралга.

Энээнhээ урид гахайнуудаа дарагдаhан шэмэтэ тэжээлэ дутуу хангагдаг байhан юм. Энээние харадаа абажа, хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институтай эрдэмтэдэй зууршалаар бидэ цементээр хашагдаhан нүхэн соо hолоомо, концентрат болон химическэ зүйлнүүдтэй холижо дарааба. Иимэ тэжээл дарахада, технологиинь нарииhаар сахижа шухала юм. Мүнөө 500 тонно иимэ тэжээлтэй болонхойбди.

Витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ звеномнай нёдондонойхиhоо улам hайнаар ажаллажа байна. Тэрэниие совхозоймнай ветеран Д. Х. Даданов толгойлно. Тэрэнэй шадамар бэрхэ хүтэлбэриин ашаар хоёрдохи жэлээ энэ үнэтэ тэжээлые элбэгээр бэлдэжэ абанабди. Нёдондо хүдэлhэн хоёр агрегадhаа гадна үшөө нэгэ АВМ-0,4 түхэлэй агрегат ашаглалгада оруулаабди. Тиимэhээ үдэртэ 10 гаран тонно гурил бэлэдхэгдэнэ.

Үбhэ хуряалгын хаhа түргэн болзорто үнгэрдэг. Ушар иимэhээ энэ ажалда бүхы хүн зониие хабаадуулжа, нэгэшье час, үдэр бүхэниие гээнгүй, үндэр бүтээсэ түйлаха гээшэ тон шухала. Энээниие хараадаа абажа, Жэмhэгэй сомоной Соведэй ажалшад ниитын адууhа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүдые, тэрэшэлэн ажал хэжэ шадаха хүн бүхэниие үргэнөөр элсүүлхэ талаар Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной, Кабанскын районой Селенгинскэ поселково Соведүүдэй үүсхэлые халуунаар дэмжэн, мүнөө үедэ совхозоймнай тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнхай. Тэдэнэй тоодо Жэмhэгэй совхоз-рабкоопой (түрүүлэгшэнь Н. Ж. Шараева), участково больницын (даагшань Н. И. Елтунова), тоhоной заводой (директорынь Д. Д. Дармаев), ажаhуудалай хэрэглэмжэнүүдые хангадаг комбинадай филиалай болон бусад коллективүүд ороно.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажал эмхидхэлгын түрүү онол арга хэрэглэгдэнэ. Бүхы звенонууднай хамтын подрядай гуримда оруулагдаад хүдэлжэ байна. Тэдэнэр тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриингөө дүүрэhэн хойно бэлдэhэн тэжээлэйнгээ хэмжээгээр сайн хүлhэеэ абаха юм.

В. СЫДЕНОВ,
Түнхэнэй районой Сяанай совхозой директор.

Прибайкалиин районой «Зыряновский» совхозой Нестерово hууринда Лебедевтэн ехэ хүнэдэтэй айл юм. Константин Степанович Анастасия Савватеевна хоёр 5 хүбүү, 6 басага хүмүүжүүлhэн айлдэтан. Мүнөө 20 аша, зээнэртэй болонхой.

Ажабайдалай ута замые эдэнэр үниинэй хамта эхилhэн ааб даа. Константин Степанович бухгалтераар хүдэлдэг байhан, тиихэдэ Анастасия Савватеевнагайнь колхоздоо хээгүй ажал гэжэ үгы тооной байха.

ЛЕБЕДЕВТЭНЭЙ ЕХЭ БАЯР

К. С. Лебедев — дайнай ветеран. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда тэрэ Москва, Сталинград шадар, Курска дүхэриггэшье дайсантай тэмсэhэн байха. Дайнда ябахадаа, партида орохо тухай мэдүүлгэ бэшэhэн юм. Дайшалхы түрүүшынгээ зүргэ дээрэ тэрэ 1941 оной октябриин 25-да Москва шадар гараhан юм. Удаань ноябриин 14-дэ хүндөөр шархатаа. Солдат-хэлхээ холбоошон hэн болоhоноингоо hүүлээр дахинаа байлдаанда орожо, 1945 ондо Зүүн Пруссида Илалтын үдэрые угтаhан намтартай.

Түрэл нютагаа бусажа ерэхэдээ, үнөөхил дайнай урда тээхи наhанайнгаа амаралтада гаратараа хэжэ байгаа hэн. Нестерово hууринай залуу хүбүүдэй дунда анхан эрхим гармонист байhан энэ нүхэрнай уран hайханай хаарлгаа мүнөөшье болотор хабадаhаар юм. Тиимэ хадань дайнай болон ажалай ветеран К. С. Лебедевые нютагаинь залуушуул ехэтэ хүндэлдэг.

Тэрэнэй наhанайнь нүхэр, 11 үхибүүнэйнь эхэ, Эхэ-геройн Анастасия Савватеевна баhал хүнгэн сарюун, гэр тойронойнгоо ажалые жэншэдгүй хээд байдаг. Энэ хоёрнай ажабайдалай уташье, ялхитай, болдоготойшье зам, гар гараа дүнгэлсэн, дабажа гараа. Үхибүүдээ үбшэнгүй болгоhон, гарынь гангагада, хулынь дүрөөдэ хүргөө.

Наяхан Лебедевэйдэ бүхы үхибүүдынь, аша, зээнэрынь багтажа ядатараа, сугларжа, эхэ, эсэгынгээ айл бүлэ болоhоор 50 жэлэйнь ойе тэмдэглэбэ. Алтан түрээ наяруулха аза талаантай хоёрто одсол атаархама байгдаа hэн.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Турунтаево.

АНХАРХА АСУУДАЛНУУД АЛИ ОЛОН

1984 оной хонгор hайхан зунай хаhа дүүрэжэ, алтан шаргал намарнай анлшалан ерэээ. 1984—1985 онуудай үбэлжэлгын үедэ ниитын малда бардам хүрэхэ үоhэ, тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhа республика доторнаа үшөөл үргэлжэлhээр. Энэ үедэ хаа хаанагүй эршэдэжэ байhан харюусалгата энэ хаhа тухай, габшагайгаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэжэ байhан ажалшад, коллективүүд болон ажахынууд, тэжээл бэлэдхэлгэдэ шадалаингаа зэргээр хубитаяа оруулжа ябаhан хүнүүд тухай газетымнай хуудаhанууд үдэрhөө үдэртэ хөөрэнэ. «Тэжээл бэлэдхэлгэ —бүгэдын хабаадаха хэрэг», «Фермэ бүхэндэ — элбэг тэжээл», «Үдэр бүхэндэ — үндэр бүтээсэ» гэхэ мэтэ ниитэ гаршагууд доро ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партиина организацинуудай секретарьнар, звеньевоинууд, бригадирнууд, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд редакцида эльгээhэн бэшэгүүд соогоо түрэл ажахынуудтань тэжээл бэлэдхэлгын ямараар үнгэржэ байhан тухай үргэлжэ мэдээсээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнэй мэдээсэлнүүдые редакци хараадаа абажа, унаhан малгангаа абаха сүлөөгүйгөөр хүдэлжэ байhан габшагайшуулые магтахын, үгышье hаа, нобшо нозогоор ажалаа эрхилжэ байhан хүтэлбэрилэгшэдые шүүмжэлhэн, дары хэмжээ абхуулхын тула шалгалта эмхидхэжэ, хэдэн рейд хэhэн байна. Сэлэнгын, Хоринн, Зэдын, Баргажанай, Захааминай, Улаан-Үдын болон Загарайн районуудаар хэгдэhэн шалгалтанууд дүрсагдаhан районуудта тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин унжагайрhые, эхиинhээ хойшо үзэгдэhэн дутуу дунданууудай үшөөл заилуулагдаагүй байhаниие, зарим хүтэлбэрилхы тушаалтадай хайхарамжагүйгөөр хандадаг ушарнуудые элирхэйлэн шүүмжэлhэн байха юм. Эдэ шүүмжэлхы статьянуудай үндэhөөр редакци дурсагдаhан районой бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тус тустань хандажа, ямар хэмжээнэй абтажа байhан тухай заабол харюу эль-

гээхысэнь гуйhан байна. «Буряад үнэндэ» бэшэhэнэй hүүлээр» гэhэн ниитэ гаршаг доро тэдэнhээ абтаhан харюунууд газетэдэмнай толилогдоно, толилогдохошье байха.

гол анхаралда байха ёhотой. «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэхэшэ, хэнэйшье мэдэпээр, үйлэдбэриин ашаг үрые харуулhан гол дүнгүүдэй нэгэниинь болоно. Энэл дүнгөөр али нэгэ үйлэдбэри-

тын эдэ хэрэгые ажабайдалда нэвтэрүүлхэ талаар түрүүшынгээ алхамууд тухай hонирхолтойгоор бэшэпэн байна.

Байгша оной август hара түрэл Буряад ороноймнай ажабайдалда ехэ удха шанартай байгаа гэжэ тоолоходо, алдуу болохогүй. Ушарынь гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков манай республикада ерэжэ, ниислэл хото Улаан-Үдэдэмнай Совет гүрэнэй үндэр шагнал — Ажалай Улаан Тугай орден барюулаа гээшэ. Энэ шагналай гансал ниислэл хотодо ажаhуугшадта бэшэ, мүн республикымнай бүхы ажалшадта баяр баясхалан, омогорхол асарhаниие, ажалай бүри ехэ амжалта, туйлалтануудта урялhаниие ажалшадай бэшэгүүд эли бодо гэршэлнэ.

Бүри hаяхана КПСС-эй Буряадай обкомой дүрбэдэхи пленум боложо, «Комсомолой ажал ябуулга партиин хүтэлбэриhөө үндэhэтэй» гэhэн асуудал харагдаба. Энэ асуудалаар газетэдэмнай үргэн хөөрэлдөөн гараха зэргэтэй. Тиимэhээ парти болон комсомолой ветерануудые, үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй залуушуулые хүмүүжүүлгын асуудалаар дүй дүршэлөө хубаалдан, hанамжа, дурадхалнуудаа бэшэхыень хүсэнэбди.

Мүнөө орон доторнай 1985 оной газетэ, журналнуудта захил хэлгын хаhа эхилээд байна гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ.

Хүндэтэ манай уншагшад! Жэл бүхэндэ hонирхон захидаг газетэ, журналнуудайнгаа дунда түрэл буряад хэлэн дээрэмнай гарадаг «Буряад үнэн» газетэеэ захихаяа бү мартагты гэжэ hануулха хүсэлтэйбди. Захил хэхэдээ, манай газетын хуудаhануудта ямар темээр материалнуудые уншаха дуратайгаа дуулгахыетнай, хэрбээ ямар нэгэн дутуу дунданууудай байбал, усадхахымнай тула зоригтойгоор hанамжа, дурадхалнуудаа бэшэхыетнай гуйнабди. Ямаршье бэшэг бэшээ hаатнай, редакци анхаран, дары хэмжээ абахые оролдохол.

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Тэдэнhээ гадна байгша оной тэжээл бэлэдхэлгэ юрэнхы дээрээ оройтожо, хура бороохоо боложо hаатажа, hүүлэй үедэ энэ хүдэлмэридэ хаа хаанагүй айхабтар олон хүн зон дахинаа элсүүлэгдэжэ байна ха юм. Энэ талаар шефүүдэй, ветерануудай болон пенсионернүүдэй туhаламжа горитой. Эдээн тухай Хориhоо Ж. Бадмаев, Загарайhаа Б. Дулмажапов болон Р. Ширабон, Яруунаhаа Л. Гончикдоржиев, бусад тобшохоноор манда мэдээсэнэ.

Байгша оной тэжээл бэлэдхэлгэдэ нютагай Соведүүд айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэл гарган, хүн зониие шадамараар элсүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Загарайн районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь С. Ербатков, Улаан-Үдын районой Ивалгын поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. Тыкшеева, Баргажанай поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Беликова болон бусад «Соведүүдэй хүдэлмэри» гэhэн ниитэ гаршаг доро хүн зониие яажа элсүүлпэн, тэжээл бэлэдхэлгэ — хүн бүхэнэй хабаадаха хэрэг гэжэ ойлгуулhан, тэрэ хүдэлмэриингөө ашаг үрэ тухай уншагшадтамнай хөөрэhэн байха юм.

Ямаршье үйлэдбэридэ ажалай бүтээсын түлөө тэмсэл

дээрэ гү, али предприятида оньhон түхеэрэлгын, хүнүүдэй хэр зэргэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлпэниинь харагдадаг. Тиимэhээл ажалай бүтээсые түсэбhөө гадуур нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго партимнай табина» гэжэ КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор Г. Хайруллин газетэдэмнай бэшэнэ. Зүб лэ даа! Ажалай үндэр бүтээсын түлөө тэмсэл саашадаа улам шангадаха, ашаг үрэ ехэтэй болохо ёhотой. Тиимэhээ ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгын үедэ абаhан эршэмнай, үндэр бүтээсэтэ ажалнай тэрэл шэгээрээ тариа хуряалгада дамжуулагдаха зэргэтэй.

Август hара соо редакцида ороhон бэшэгүүд олон янзын темэдэ зорюулагданхай ааб даа. Һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол удхые олондо ойлгуулан нэвтэрүүлхэ асуудалнуудта зорюулагдаhан бэшэгүүд дээрэ тогтонгүй гарахын аргагүй байна. КПСС-эй Кабанскын райкомой секретарь нүхэр Лукьянов «Түрүүшымнай алхамууд нимэ», арадай депутадуудай Загарайн райсоведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша нүхэр Борисова «Манда юун хэгдээб?» гэhэн статьянууд сосоо бүгэдэ нии-

ШАГШЫН ҺАНАМЖА

ҺАМНИ ЭНЭ ГЭБЭЛ...

үнэн» газетэдэ хоёр-гурбан жэлэйл бэшэжэ Хэдэн статьямни ябала уншасатай, ойлгосо-лоод, хэблэгдэhэн юм. Олон жэлдэ түрэл ажа-шоноор ажаллаа hэм. Мүнөө Хэжэнгын интер-нада нянаар хүдэлнэб. Ажабайдал болон ажал үзэгдэпэн ажаглалтануудаараа хүнүүдтэй дуратайб», — гэжэ автор редакцида бэшэнэ.

та балшар на-үхибүүдэнхитэй ондоо бай-интернадта гол малшадай үхи-энэ зундаа ха-басаган хү-эр Ленын эхэ, хаб. Тэд нэр- гомдожо ма-

ндэ хоёр сов-мяха абаха тиишэ ошо-оролгын тү-байхада, абахаяа бай-елон hэн. Нэ-моринои hэеы, хазаар, абажа дүүр-

бэ! — гэжэ Ле-гаад hураба. хазаар, — гэ-

гэдэг юм бэ? —гэээб. Тии-дэрынь Ленын: ядаг бэ, гү?» — гэжэ hанажархибаб. нэгэ түүхэ до-гээб.

нэгэ хаан хо-гаа гэхэ. Хаан хэнзинь хаан ухаатаиеыь гэжэ бодобо. дээрэ эгээл юун бииб?» —

гэжэ асуухадаа, ехэ хүбүүниинь:

— Дэлхэй дээрэ эгээл үнэтэй юумэн эхэ эсэгэм, — гэбэ ха. Бага хүбүүниинь:

—Алтан дэлхэй дээрэ эгээл үнэтэй юумэн эдихэ ууха юумэн, —гэhэн гэхэ.

Хаанай бага хүбүүе гэдэhээ үлдэдэг дээрэпээ эсэгэдээ тиигэжэ харюусаа гэжэ хэн hанахаб. Эдихэ ууха юумэгүй hаа, хэдыш hайхан, эхэ эсэгэтэйш hаа, яаха болоноб гэhэн асуудал гарана ха юм... Тээшье, хүдөөдэ үдэhэн айлай үри ажалуудалай хэрэгсэлэй зүйлнүүдые танихаар юм ааб даа. Хэрээ эхэ, эсэгын энээн тухай хэлэдэг, заадаг, харуулдаг hаа....

Үшөө нэгэ жэшээ. Автобусоор городhоо нютагаа бусажа ябабаб. Хажуудахи хүршэмни 4—5 наhатай аша хүбүүгээ эбэр дээрээ hуулганхай ябаа.

— Хүгшөө, харыш! Яahан томо нохон гээшэб! — гэжэ ашань hүхирбэ.

— Мухаа, энэшни үнеэн гээшэ. hү, тоhо, мяха үгэдэг амитан. Пүмээй уудаг гүбши.

Үнеэн гэдэгэй юу эдидэг, ямар туhатай байhан тухай тэрээндэ хүгшөөтэйнь хамта хурга даран хэлэжэ үгэhэмнай, оилгоhоноо дабтан, дабтан автобусhоо буугаа hэн.

Х. ГАЛСАНОВА.

Хилээмэн. Хэнэйшье мэдэhээр хилээмэн айхабтар үнэтэй эдеэ хоолой зүйлнай болоно. Гаряанай полиhоо манай урдахи стол хүрэтэр гаталагдаhан замынь яhала ута, олон зоной хүлhэ адхуулhан юм ааб даа. Тиимэhээл хүн зон хилээмэндэ гамтайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаг гээшэ.

Северобайкальск хотодо хүн зониие хилээмээр хангадаг ори ганса пекарни бии юм. Эндэhээ холо бэшэхэнэ оршодог «Заречный» hууринда энэ пекарни hаяхан баригдабашье, БАМ-ай барилгашадые амта-

тай, халуухан хилээмээр таhалгаряагүйгөөр хангадаг болонхой. Оронoймнай али бүхы газар нютагуудhаа ерэhэн хүдэлмэришэ бэрхэ хүнүүдhээ бүридэhэн коллективые Анто-

ХИЛЭЭМЭ БАРИГШАД

нина Герасимовна Рублева хүтэлбэрилнэ.

Өөрынгөө ажал тухай А. Г. Рублева омогорхол ехэтэйсээр иигэжэ хөөрөө hэн:

— 1984 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб 108 процент бэелүүлээбди. Тиигэжэ түсэбөө 8 үдэрөөр уридшалан бүүргэжэ, 34 тонно хилээмэнэй зүйл үлүүлэн худалдаабди. Даалгагдаhан түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ пекарниин бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, өөhэд өөhэдынгөө бага бэшэ хубитые оруулалсаа гээшэ. Тиимэhээ манай коллективэй түрүү хүдэлмэрилэгшэ Лилия Яковлев-

на Шенцовагай нэрые дурдангүй гарахаар бэшэ.

Л. Я. Шенцова хэдэн жэлэй саада тээ Буряад ороноо БАМ-ай барилгада хабаадалсахаяа ерээ hэн. Тэрэ Улаан-Үдэ хотын хилээмэнэй заводто хүдэлжэ олоhон баян бүршэлөөрөө эндэхи шэнэ нүхэдтөө бамжуулан үгэнэ.

1978 онhоо Антонина Герасимовна Северобайкальск хотодо ажаллаха зуураа, «БАМ-ые барилсаhанай түлөө» медаляар шагнагданхай. Эндэл, Буряад орондо басагад Айша Оризаева Света Касенова хоёртой танилсаа hэн. Эдэ басагад мүнөө тэрэнэй даадаг коллективэй гэшүүд боложо оронхой.

Иигэжэл олон ондоо яhанай түлөөлэгшэд эбтэй өетэй нэгэ бүлэ болон хамтаржа, БАМ-ай барилгашадые амтатай хилээмээр хангахые оролдоно ха юм.

Е. БАЛЬБУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Эрхим пекарьнуудэй нэгэн Л. Я. Шенцова. 2. А. Г. Рублева «Украинский» гэжэ хилээмэнэй шанар шалгана.

М. МАРТИНСОНОЙ фото.

«ҮНЭГҮЙ ҺААНЬ, АЛЕЭ НААШАНЬ»

Энэ ушар тухай газетэдэ бэшэншьегүй үнгэрөө hаа, болохол юм hэн бэзэ. Юундэб гэхэдэ, энэмнай үнгэрhэн үйлэ хэрэг. Тэрээндэ хабаадагшад хубиингаа зэмые эдлэжэ байнхай. Тиигэбэшье хойшодоо иимэ ушарай дэмжэгдэхэ, дабтагдахагүйн түлөө тобшохоноор тогтолтойл...

Гурба дахин сүүдлүүлhэн Е. Н. Комаров гэдэг хармаандаа хан гэхэ хадааhагүй болоод, ээлжээтэ хулгайгаа хэбэ. Энэ удаа алта, мүнгөөр үнэтэ шэмэглэл, зүүдхэлнүүдые хэдэг мастерскойдо орожо, 3,5 мянган түхэригэй юумэ хулууhан байна. Тиигэд шэнэ нүхэд — хаанашье хүдэлдэггүй, бэлэн архи ууха дуратай Г. Баданов В. Гогин хоёрой хүсөөр тэрэ «зөөриеэ» худалдаха гэжэ бодобо. Хэрбээ иимэ hэжэглэмээр зөөринүүдые үнэгүй сэнгээр худалдан абаха дуратайшуулай тэдэндэ дайралдаагүй hаань, hэдэhэн операцинь тиимэшье бэлэхэнээр бүтэхэгүй hэн ха. Хэрбээ худалдан абагшадhаань мүнөөшье асуугаа hээмнай, хулгайн юумэ гэжэ яажа мэдэхэбибди гэжэ ухаа алдаха, гайхаха байха.

Теэд үнэн дээрээ энэнь дан тиимэшье бэшэ.

«Байгал» ресторанай хүдэлмэрилэгшэ Н. В. Тихомирова иигэжэ хөөрэнэ:

— Ресторанаймнай арын үүдээр хоёр эрэ хүн орожо ерээд, нэгэниинь хармаанhаа адха бэhэлиг, элдэб зүүдхэл гаргажа харуулаад, худалдажа абахыемнай дурадхаа hэн.

Тиихэдэнь эрхэтэн Тихомировае яагаа гэжэ hананат? Трубка абаад, милици дуудаа гү, али «хулгайшаниие бариит!» гэжэ хуугайлаа гү? Тихомирова алинииеньшье хээгүй. Харин hэмээхэн бэшэ нүхэдөө дуудаадхёо. Администратор Н. Я. Вельчинская, тогоошон В. Г. Фролова, официантка Л. А. Федорова болон бусад үнэгүй алтан зүйлнүүдые бэерлэжэ худалдан абаа. Тэдэ хүйхэрнүүдэй наймааень гүйлгэжэ үгэhэн Тихомировада бэhэлиг, бугаар хоёр бэлэг болгогдожо барюулагдаhан байна бшуу. Иимэ бэлэг абахадаашье тэрэ дальтираагүй. Миинтэ юумэнhээ тэрэ арсаха шадалгүй хүн hэн.

Харин нүгөөдүулынь яагааб? Хулгайн юумэ худалдажа абажа байнабди гэжэ ой ухаандамнайшье ороогүйл, хаанаhаа мэдэхэ байгаабибди гэжэ таниа таланууд таа, түрэлхидтөөшье тэдэнэр ама шүдэ алдаhан гэхэ. Теэд эдэ үнэн сэдьхэлэй үгэнүүд бэшэ! Ганса сэнгынь тэдэндэ hэжэг түрүүлхэ ёhотой hэн.

Худалдан абагшадай нэгэн— официантка Фодоровагай хэлээшые шагная: «Алтан зүйлнүүдые худалдажа байhан хоёр бүhэтэйшүүлые хараа hэм. Хүнүүдэй баран абажа байхада, бишье ногоон үнгэтэй шулуутай бугаар бэhэлиг хоёрые 15 түхэригөөр абаа hэмби».

Үнэтэ зүйлнүүдэй хамта миил 15 түхэригтэ байгаагүйе Федорова мэдээгүй гээ гүт? Тухайлха байгаа. Теэд хямдахаhаар абахань юутэшьегүй ха юм. Хэнэйшье байг лэ, яахамнайб, манай ямар хэрэг бэ гэжэ бодоhон ябадал болоно бшуу.

Теэд ганса «Байгал» ресторанай коллективтэ үнэгүй юумэндэ дуратайшуул дайралдаба гү? Бэшэ даа. Хулгайшад Смолиной нэрэмжэтэ гудамжада оршодог хүүгэдэй 27-дохи саадта ерэжэ, баhал наймаа гүйлгэhэн байха юм.

Магазинда 25 түхэригтэ бэhэлигые 3 түхэригөөр абажа байhан хүмүүжүүлэгшэ Т. П. Битунова юу бодожо байгаа хаб? Магазинай наймаалагшад бэедээ гарза болгон, эд бараагаа үнэгүйгөөр худалдажа ябана гэжэ hаналтай аал?

Үгы ааб даа! Эндэмнай «үнэгүйл hаань, алеэ наашань» гэhэн доторой хара үзэгдэл мүн лэ элирнэ хэ юм.

Мастерскойе тоногшод милицидэ баригдатараа, үшөө олон коллективтэ орожо, наймаагаа хэжэ үрдиhэн байна. Тэдэнэйнь дунда кафе «Лакомка», «Волна», ВСУРП-ын ОРС-ын 13-дахи магазин болон бусад бии.

Теэд хаананьшье hаа, хулгайн юумэ худалдан абагшадые хэн гэжэ нэрлэхэ болонобибди? Хулгайшадта туhалагшад гээ hаамнай, заатагүй гомдохо. Гэбэшье, үнэтэ юумые хямда сэнгээр худалдан абаха дуратайшуулай бидэнэй дунда олон байhаниие эдэ баримтанууд гэршэлнэ. Мүрдэлгын протоколнуудые, арадай сүүдэй шиидхэбэриие уншахада, гайхахаар ушарнуудые олохолта. Жэшээлхэдэ, нэгэн норко малгай 50 түхэригөөр, нүгөөдэнь алтан бэhэлиг 25-аар, гурбадахинь бүришье үнэгүйгөөр даа—хоёр шэл архяар ковёр худалдажа абана бшуу. Иимэ үнэгүй сэнгээр юумэ худалдажа абаха дуратайшуулай байдаггүй hаа, хулгайшад хулгайнгаа юумэ хэндэ үгэхэ hэм? Хулгайшад эд бараанай дэлгүүртэ гү, али комиссионно магазинда ошохогүй ха юм. Тиимэhээ өөрынгөө hэшхэлдэ, манай общеcтвын хараа бодолдо харша ябадалтай хүнүүд лэ хулгайшадые дэмжэхэ жэшээтэй болоно бшуу. Эдэнэр тобшохоноор хэлэбэл, хулгайшадай туhамаршад гээшэ.

Зэмэтэ ябадалаар олдоhон зөөри гэжэ тухайлхаар юумые худалдан абаhанайнгаа түлөө харюусалга дааха тухай статья Уголовно кодекс дотор бии юм. Тэрэнэй үндэhөөр хүнүүд сүүдэй урда харюусалгатай. Тэрэнhээ гадна, нүхэдэй сүүд гэжэ байха. Талын хүнhөө юумые худалдан абаха ушар коллектив дотор дэмжэгдэхэ ёhогүй. Хулгайшадта туhалагшад нүхэдэйнгөө урда зогсожо, баяжахын шуналтай болоод, hэшхэлээ, эрхэтэн уялгаяа алдаhанаа мэдэрэг лэ.

Ю. МЕЩЕРЯКОВ,
Буряадай АССР-эй МВД-гэй уголовно бэдэрэлгын таhагай ахамад мүрдэгшэ.

«БУРЯАД ҮНЭН» тэдэ бэшэнэнэй hүүлээр

ТОБУС ЯБАЖА ЭХИЛЭЭ

шубуунай фабрикын ахамад юрисконсульт, ма штатнабэшэ корреспондент А. Хамаганов «Гу болоо» гэhэн статья соогоо «28-дахи номерой мүртэй hайнаар ябадаггүй дээрэhээ фабрикын шэд ажалдаа гээгдэнэ, үйлэдбэриин журам Үнгэржэ ерэхэдээ, июниин 1-hээ тус номерой гдээгүй шалтагаанаар огто ябахаяа болёод бэшэхэдээ, хэблэлэй үгын хүсэндэ найдаhан

үндэhөөр редакци Улаан-Үдын автотранпассажирска 1-дэхи предприятиин начальник хандажа, тэрэнhээ үсэгэлдэр иимэ харюу

шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэдые «Банзаровай талмай — шубуунай фабри маршрудаар 28 «П» номерой автобус августын эхилээ. Тэрэ үдэр бүри үглөөнэй 7 час 20 Банзаровай үйлсын буудалhаа гарадаг гуримтай».

«ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОҺОН» ПОЧТАЛЬОН

Улаан-Үдын районой Заречный тосхондо ажаhуудаг Екатерина Александровна Елисеева 18-дахи жэлээ почтальоной сүүмхэ үргэлөөд ябана. Энэ сагай хугасаа соо тэрэ нютагай жэгдэ бэшэ, асфальт хушалташьегүй харгыгаар хэды километр хээ хаб даа гэжэ hонирхон, гартаа карандаш барижа, тоолон тодорхойлбободи. Тиин гэhэймнай, Екатерина Александровна үни хада дэлхэйе тойрожорхиhон, 3,5 миллион экземпляр газетэ болон журнал тараагаан байбал! Харин хэды бэшэг, открытка, телеграмма зэдтэнь хүргэhыень тоолохын аргагүй...

Үдэр хоногууд мэдэгдэнгүйгөөр үнгэржэл байдаг. Почтальон Е. А. Елисеевагай хүдэлмэриин үдэрнүүд уншагшадтань hайхан дурасхаал хододоо үлөөдэг юм.

Хүдөөгэй почтальон тусгаар хүндэтэй хүн ааб даа. Үдэр бүри урагша хошионь эсхэдэг hууриншни ямар нэгэн ехэ гэршни шэнгеэр hанагдахадал гэхэ. Заречное hуурин — гоёхон hуурин даа. Һүүлэй үедэ хиринисээр баригдаhан табан дабхар гэрнүүд жэрылдэжэ эхилээ. Модон гэрнүүдынь олоншье hаа, сао гэмэ, нюдэндэ урин. Айлнуудай огородой саагуур Сэлэнгэ мүрэн шааядаг; Зэргэлээд «Профсоюзник» гэжэ бүлгэмэй газарай сэсэрлигүүд харагдаха. Юрэдөө нюдэндэ баран дадал болошоhон зураглал...

Зүгөөр почтальон Е. А. Елисеевагай дабшадаг зам ондоо юм бээз. Гэрhээ гэртэ, хүнhөө хүндэ. Тиихэдээ тэрэ участогаингаа бүхы хүнүүдые нюдэндэ харагдадаггүй миндаhаар холбоно гээшэ бшуу. Һонин hорьмонгоороо хубаалдаха, наhаhан байhанаа хэлсэхэ, дэлхэй дээрэ юун болоноб — баран тэрэнэй мэдэл соо... Хүдөөгэй почтальоной хүдэлмэридэ олон нэмэлтэ уялганууд байха. Захил үнгэргэлгэ, радио болон телефоной мүнгэ суглуулха, телеграмма, үнэтэ бэшэг болон бандерольнуудые абаха гэхэ мэтэшэлэн нобшотойл гээшэ. Иигэжэ хүн зониие дүүрэнээр хангажа ябадагайнь түлөө тэрэниие почтальон бэшэ, харин «hайн hанаата, туhаламжа үзүүлдэг бюро» гэжэ участогаархиниинь дэмы нэрлэдэггүй ёhотой.

Энэ почтальон өөрын баhа нэгэ онсо шэнжэтэй. Тэрэнь юуб гэхэдэ, hууринай үхибүүд суранзанаар татуулhандал, Екатерина Александровнада гүйлдэжэ ерэдэг. Үргэбшыень гуйха, газетэ, журналнуудыень эрижэ, айлай почтын хайрсаг уруу хэхэ дуратай байдаг. Екатерина Александровнашье өөрөө олонхиинэнь нэрээрнь танидаг. «Алеша, газетэеэ аба даа», «Света, ахайhаашни армиhаа бэшэг ерээ» —гэжэ дуулгаха.

Иигэжэл сагай уларилай ямаршье сагта почтальонууд ажалаал хэжэ ябадаг гуримтай гээшэ.

Мүнөө тэдэнэрэй халуун хаhа эхилэнхэй. Гараха жэлэй газетэ, журналнуудта захил эхилээд байна. Е. А. Елисеевагай участогай айл бүхэниинь 3—4 янзын газетэ, журнал бэшүүлдэг hэн. Мүнөө жэлдэ тэрэ тоогыень 5 — 6-да хүргэхэ hанаатай.

—Республикын хэблэл, газетэ, журналнуудые илангаяа олоор тараахые оролдодогбди, —гэжэ Екатерина Александровна хөөрөө hэн.

Энэ эсэшэ сусашагүй хүдэлмэрилэгшэмнай нёдондо наhанайнгаа амаралтада гараа hэн. Тиигэбэшье дадашаhан, дурлаhан ажалаа гансата орхихо аргагүй байгаа. Тэрэ үшөөл хүдэлхэ, дэлхэйн дүрбэнэй нэгэ хубине тойрохо хүсэлтэйгөө мэдүүлнэ. Шэлэhэн мэргэжэлдээ иимэ үнэн сэхэ, хүн зондо хүндэтэй ямбатай почтальон тухай олондо хөөрэхыемни hууринай хүн зон гуйгаа юм. Тэдэнэй гуйлта хангахые эндэ оролдобо гээшэб.

Б. СОТНИЧ,
манай штатнабэшэ корр.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ТАЙГЫН БАЯЛИГ СУГЛУУЛНА

Баунтын районой коопзверопромхозой хүдэлмэрилэгшэд ой тайгада элбэгээр ургаһан алирһа, үхэр нюдэ, һархяаг саг соонь суглуулжа абахын хойноһоо эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Байгша ондо районой ой тайгада хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэгээр алим жэмэс, һархяаг ургаа ха юм. Мүнөө тайгын хэшэг суглуулагшадһаа байра дээрэнь тэдэнииень тушаан абаха зорилгоор тусхай түлөөлэгшэд ойдо гаралсанхай.

Энэ хүдэлмэридэ сүлөөтэй ажалшад, һурагшад олооро хабаадалсажа эхилбэ.

А. ВИНОГРАДОВ.

ҺАЙН ДАА, ЗООЦИРК!

Ленинэй орденто гүрэнэй Бүхэсоюзна «Союзгосцирк» нэгэдэлэй Москвагай зооцирк Улаан-Үдэ хото ерэжэ, эдир улаан-үдынхидэй анхаралые эдэ үдэрнүүдтэ татажа байнхай. Тэндэ бүмбэрсэг дэлхэйн табан түби дээрэ таран ажамидардаг элдэб үүлтэртэй, уг гарбалтай ан амитад, шубуун шонхор бии. Тэдээнтэй тоошо тэдыгээр танилсая... Волго мүрэнэй адагта ушардаг хаус гэжэ ожорһоной миисгэй, халтар шара үнэгэн, талын араата, шононууд, имагтал Австрали түбидэ байдаг динго нохой, Урда болон Хойто Америкын пума, Гималайн ба боро баабгайнууд, шэлүүһэн, леопард, ягуар, Уссуриин эрээн гүрөөһэн, тэмээн. Саашань ябажа харахада, СССР-эй арадай артист Юрий Дуровай һургаһан «Шерри» заан, Армянай ССР-эй арадай артист Михаил Исаакянай хүмүүжэмэл «Малыш» гэжэ бегемот, СССР-эй арадай артист Мстислав Запашнын амитадай бүлэгһөө арсалан, тиихэдэ тугас шубуун, Эму гэжэ страус, попугай, лама, камерунай ямаанууд, шара шубуун, мускусна нугаһан — хүнэй һонирхомоор олон амитад бии даа.

Эндэ сугларагшад, илангаяа багашуул заан, тэмээн, һармагшадые һонирхон харана. Манай орон нютагта ажамидардаггүй, мүн лэ мяхаша амитадые өөрын нюдөөр адаглажа, аяг ааша, абари занғыень мэдэхэдэ үнэхөөрөөшье һонирхолтойл... Хэдэн үхибүүдтэй уулзажа, зооцирк тухай тэдэнэй һанамжануудые дуулая.

Туяна Тумунова (3-дахи һургуулиин гурбадахи классай һурагша):

— Минии хаража үзөөгүй амитад һонирхолтой байгаа. 35 наһатай бегомот, шоно, тэмээн...

Боря Дондоков (65-дахи һургуулиин зургаадахи классай һурагша):

— Эндэ эрээн гүрөөһэн, ягуар, леопард гэхэ мэтэ арьяатад илангаяа намда һайшаагдаа. Тэдэнэр юунтэйшье жэшээлхээр бэшэ гоё үнгэ зүһэтэй, сэмсэгэрхэн бэетэй.

Москвагай нүүдэл зооциркые харахаяа ерэгшэдэй тоо үсөөрнэгүй, хүн зон суглараад лэ байна. Арсаланай шангаар гэнтэ хэрхирхэдэ, нэгэ басаган уйлашаба. Тэрэниие тэбэреэд ябаһан эсэгэнь саашаа боложо, баабгайнуудые харуулна. Нэгэ томо вагончик соо тэмээн заан хоёр һархайлданад. Хараха янзада тэдэнэр ехэл эжэл нүхэд хэбэртэй. Вагончик руунь нэгэ хүбүүнэй морхооб шэдэхэдэнь, тэмээнэй толгойгоо доошонь буулгаһаар байтар, шуран хободтой заан тэрэнииень эдижэрхинэ. Энээндэнь томоотой тэмээн голхоронгүй, үшөө үгэнэ бэзэ гэжэ найдаһан хэбэртэйгээр, толгойгоо дээшэнь үндылгэнэ.

Тус зооциркын директор Александр Сергеевич Лебедевтэй уулзажа хөөрэлдэгдөө.

— Ан амитадые хүн зондо харуулхадаа, тэрээндэ хүн бүхэнэй дуратайгаар хандаха, хамгаалха гэһэн мэдэрэлыень зооцирк хүмүүжүүлхэ зорилготой, — гэжэ А. С. Лебедев хөөрэнэ. —Хэрбээ нүүдэл циркын иигэжэ оронойнгоо хото городуудаар ябаагүй һаа, ан амитадые зураг, открыткэ дээрэ, кинодо харахал арга бии бшуу. Манай зооциркын дэргэдэ амитадые һургаха талаар ехэ туршалга хэгдэдэг. Энэ хэрэгнай һаала урагшатай ябана. Татьяна Великая хэдэн амитадые гартаа оруулжа, «Беловежская пуща» гэһэн программа зохёонхой,— гэжэ хөөрөөгөө тобшолно.

Зооциркдэ дүн хамта 130 амитад, шубууд тоологдоно. Тэдэниие 36 хүнһөө бүридэһэн коллектив хангадаг юм. Һүүлшын мэдээгээр 90 мянга шахуу улаан-үдынхид тус зооциркые хараһан байна.

Зооциркһээ газаашаа гарахада, үндэр гэгшын гэшхүүртэй томо майхан хүн бүхэниие һонирхуулна. Тэндэ «Вертикаль» гэжэ аттракцион харуулагдадаг юм. А. Бредбурдовай хүтэлбэри доро спортын мастер С. Полученко, спортын мастерта кандидат Ф. Марковец гэгшэд хүсэтэ мотоциклые шадамар бэрхээр жолоодожо, аттракционойнгоо модон ханануудаар гүйлгэлдэжэ, харагшадые баясуулна.

Айлшадаймнай байгша оной гастролиин маршрут һаала ута байба. Дунда Азидахи Ташкент, Сыр-Дарья, Гулистан гэһэн городуудые хангаад, Зүүн Сибирь ерэжэ, Эрхүү, Ангарск, Усолье-Сибирское хотонуудта ан амитадаа харуулаад, Улаан-Үдэ хото ерэһэн юм. Сентябрь һарада тэдэнэр зүүлжээ гаража, Комсомольск-на-Амуре, Хабаровск, Владивосток хүрэхэ зорилготой.

Һайнш даа, бахархалтай уулзалга бэлэглэһэн зооцирк!

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

БАРИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Сэлэнгын оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын барилгашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ 4 миллион 243 мянган түхэриг ашаглаһан байба. Тиин энэ үе соо хоёр байратай 46 гэр, 944 һурагшадай һургуули болон бусад барилганууд бодхоогдоо.

1984 оной түрүүшын хахад жэлэй туршада тус колоннын барилгашад бага бэшэ юумэ хэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, эдэнэр Сурхайта нуур шадар уужам һаруул амаралтын байшан ашаглалгада тушаахаар бэлдэжэ эхилээ.

Р. БАЛДАНОВ.

ШУДАРГЫ ТУҺАЛАГШАД

Хурамхаанай дунда һургуулиин бүлэг һурагшад районойнгоо «Союзпечатиин» хүдэлмэрилэгшэдтэ зунайнгаа амаралтын үедэ горитой туһаламжа үзүүлдэг болоо. Эдэнэр Хурамхаан тосхоной ажалшадай нэрэ дээрэ ерэһэн бэшэг, газетэ, журнал, почтальонуудтай суг хамта тараалсажа ябахадаа, аха нүхэдэйнгөө зүгһөө баяр баясхаланда хүртэдэг юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эгэшэ дүүнэр Марина, Костя Стукаловтан «Союзпечатиин» почто зөөлсэһэн юм. Харин байгша оной зунай амаралтын үедэ эдэнэртэй суг Игорь Дансаранов ябалсажа, почтальонуудта туһалалсаба.

Эдэнэр айлнуудай нэрэ дээрэ ерэһэн корреспонденци абаашажа үгэхэһөө гадна, пенсионернууд болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалидуудай гэр гэртэнь ошожо, пенсиинь мүнгэ барюулдаг байгаа.

Марина, Костя, Игорь гурбанай хангаһан участогай ажалшад почтальоной эдир туһалагшадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөөд, эхилээд байһан һуралсалай жэлдэ эрхим һайнаар номоо үзэхыень хүсэнэ.

Иигэжэ эдэ гурбан үхибүүн зунайнгаа амаралтые ашатай туһатайгаар үнгэрбэ. Балшар бага наһанһаа ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэжэ байһан энэрхы сэдьхэлтэй тэрэ хүүгэд хожомшье олоной дунда хүндэтэй, эхэ эсэгэнэрэйнгээ нэрые дурдуулхаар бэрхэ хүнүүд болохол.

С. БУДАЕВА.

АГА НЮТАГААР АЙЛШАЛХАНЬ

Куклануудай республиканска театрай коллектив хоёр бүлэг боложо хубаараад, хүн зониие хангадаг гээшэ. Жэшээлхэдэ, тэрэнэйород хэлэн дээрэ зүжэг табидаг бүлэгынь энэ зундаа пионернүүдэй бүхы лагерьнуудаар ябаад ерээ. Дүн хамта 9 мянган харагша тэдэниие халуунаар угтаһан байна.

Буряадай ГАИ-гай захилаар режиссер Баир Эрдынеев Михаил Садовскиин пьесээр «Лесная автобыль» гэжэ зүжэг табяа. Тэрэнь эдир харагшадта ехэтэ һонирхогдоһон байха юм. ГАИ-гай-инспекторнүүд зүжэгэй урда тээ багашуулда хандуулагдаһан тайлбари үгэдэг.

Театрай артистнууд гансал эдир харагшадые бэшэ, мүн ехэшүүлыешье хангаха зорилгоор 1980 онһоо хойшо тусхай программа зохёоһон байна. Тэрэ программая Агын национальна округой ажалшадта харуулхаяа һаяар тиишэ мордохонь. Дуунууд, хатарнууд болон куклануудай хабаадалгатай һонирхолтой номернууд тэрээндэнь оруулагданхай.

Театрай уран бэлигтэн Милена Урбазаева, Светлана Бабуева, Цыдып Бунеев, Леонид Хамгушкеев, Галина ба Зоригто Бадмаевтан болон бусад концертдэ хабаадана. Эдэнэр сентябрь һарын дүүрэтэр округоор айншалжа, ажалша малша хүн зоной ажаһуужа, ажаллажа байһан бүхы тосхонуудые хангаха юм.

С. НИКИФОРОВА,
театрай хүдэлмэрилэгшэ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН САААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПРОГРАММЫН УДХА ШАНАР ЕХЭ

БЕРЛИН. Эб найрамдалай бүтэмжэтэй һайн программа дэлхэй дээрэ дайн дажарай аюулые усадхан зайсуулхын тула айхабтар ехэ удха шанартай байна гэжэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Москвада үнгэргэгдэһэн Экономическа зүблөөн үшөө дахин баталба гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер ГДР-эй Эб найрамдалай соведэй делегацитай уулзахадаа мэдүүлбэ. Делегаци мэдүүлгэ тэрээндэ дамжуулһан байгаа. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тула республикын ажалшад саашадаашье бүхы юумэ хэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай эб найрамдалта үүсхэлнүүд адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһонуудай үндэһөөр буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо уялгатай юм гэжэ ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ.

Хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр бүтээхэ талаар США-гай ба НАТО-гай ээрхэг түримхэй хараа шэглэл эб найрамдалда аюул тохёолдуулна гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Түрүүлэн доб толго хэхэ американ ядерна ракетэнүүд Баруун Европодо тараан тодхогдожо байна. Шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүд стратегическэ шэнэ хэлсээнүүд тухай мэдээсэлнүүд Вашингтонһоо ходо ходо ороно. США элдэб районуудта хёмороо зүришэлдөөнүүдые үүдхэнэ, хэды дурагүйдэжэ байгаашье һаань, бултаниие ооһэдынгоо мэдэлдэ оруулхые оролдоно. Иимэ оршон байдалда түрүү үзэлтэй хүсэнүүд дэлхэйн энхэ тайбан, ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлэн нэгэдүүлхэ ёһотой.

Немец арадай ба бүхы Европо түбиин түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээжэ, 35 жэлэй урда тээ ГДР-эй байгуулагдаһан ушар гитлеровскэ фашизмые һамна бута сохилгодо шиидхэхы хубитаяа оруулһан Совет Армиин шэн габьяата баатаршалгын үрэ дүн болоно гэжэ Э. Хонеккер тэмдэглээ. Советскэ Союзтай аха дүү ёһоной хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа ГДР-эй арад түмэнэй нангин хэрэг болоно.

НЮТАГАЙ IX КОНФЕРЕНЦИ

ЛОНДОН. Европын гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ талаар ООН-ой нэгэдэлнүүдэй нютагай IX конференци Бирмингемдэ нээгдэбэ. ООН-ой түлөөлэгшэд, нийтын элдэб хүдэлөөнүүдэй, эмхинүүдэй делегацинууд, тэрэ тоодо совет делегаци тэрээндэ хабаадана.

Конференци «Эб найрамдалта, аюулгүй байдалтай Европын түлөө» гэһэн уряа лозунг доро болоно. ООН-ие дэмжэдэг хүдэлөөнүүдэй ба эмхинүүдэй оруулдаг хубитые үргэдхэхэ, Европо тубидэхи аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаанай-экономическа ба соёлой харилсаае хүгжөөхэ, Европын оронуудай нэгэдэлнүүдэй хоорондохи харилсаае үргэдхэхэ асуудалнууд зүблэхэ зүйллэ табигдана.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХАРИЛСААН ТУХАЙ

ЖЕНЕВЭ. «Социальна ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаан ба экономическа харилсаан» гэһэн темээр семинар худалдаа наймаанай ба ЮНКТАД-ые хүгжөөхэ соведэй болохоёо байгаа 29-дэхи сессиин үндэһөөр Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. ООН-ой һуралсалай ба эрдэм-шэнжэлэлгын институтдай (ЮНИТАР) хамта ЮНКТАД-ай секретариат тэрэниие эмхидхэһэн байна. Социалис, капиталис ба хүгжэжэ байгаа оронуудай экономикын асуудалнуудаар элитэ мэдээжэ мэргэжэлтэд семинарай хүдэлмэридэ хабаадана.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ ШАТА

НЬЮ-ЙОРК. Кипрэй грек болон түүрэг общинануудай түлөөлэгшэдтэй ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльярэй хөөрэлдөөнүүдэй ээлжээтэ шата сентябриин 10-да Нью-Йоркдо эхилхэ юм гэжэ эндэ хуулитаар соносхогдоо. Урда тээхи шатань августын эхеэр Венэдэ болоо һэн.

Аралай грек болон түүрэг общинануудта али алиндань таарамжатай үндэһэ һуури дээрэ Кипрэй асуудалые гуримшуулан шиидхэхэ зорилготойгоор хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргахыень Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Аюулгүйн Совет ООН-ой Генеральна секретарьта байгша оной май һарада даалгаа һэн. Тиимэһээ ООН-ой харгалзалга доро Генеральна секретарь эдэ ябуулгануудаа бэелүүлжэ байна.

Нью-Йоркдо болоһон хөөрэлдөөнүүд дээрэ Х. Перес де Куэльярэй үнгэрэгшэ һарада Кипрэй грегүүдтэ, түүрэгүүдтэ табиһан асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ ООН-ой секретариадай эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тусхайлбал, ООН-ой эб найрамдалта үүсхэлнүүдые уршаг түбэгтэ оруулха али бүхы ябуулгануудые тэдэ бэелүүлхэ ёһогүй.

ЧИЛИ: НАЦИОНАЛЬНА ЭСЭРГҮҮСЭЛТЫН ҮДЭР

БУЭНОС-АЙРЕС. «Пиночет үгы болог!», «Мүнөө демократи хэрэгтэй!» — гэһэн уряа лозунгнууд доро национальна буруушаалгын үдэр Чилидэ үнгэргэгдэбэ.

Коммунистнууд болон социалистнуудһаа, бусад оппозиционно партинуудһаа, ороной томо ехэ профсоюзуудые, ажалшадай национальна хүтэлбэрилгын соведые нэгэдүүлдэг арадай-демократическа хүдэлөөнэй уряагаар үргэн нийтэ арад зон нёдондо жэлэй майһаа хойшо сэрэгэй фашис диктатурада, тэрэнэй арадта харша политикада эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байнхай. Тэдэнэр хашалта харшалалтые дары болюулха, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдагшадые сүлөөлхэ, «һураггүйгөөр үгы болгошодой» хуби заяае элирүүлхэ, нютагһаа гаража ошогшодые Эхэ орондонь тэхэрюулхэ эрилтэ табина. Захиргаанай удамаршан хадаа Чилидэ демократиие һэргээхэ замда ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Теэд оронoймнай бүхы хүн зон демократи һэргээхэ эрилтэ табина гэжэ христианско-демократическа партиин түрүүлэгшэ Габриэль Вальдес мэдүүлбэ.

Тель-Авив булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудта түбхинэн һууриижажа байһаар. Иишэ ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Иордан мүрэнэй баруун бэедэхи эгээл ехэ хотонуудай нэгэн болохо Эль-Халильда еврей үндэһэ яһатанай ажаһууха квартал баригдажа байна. Тэрэ Тель-Румейда гэжэ нэрлэгдээ. Сэрэгэй машинануудаар хабсаргагдамал гэрнүүд, барилгын техникэ иишэ эльгээгдэбэ. Сионистнууд 2500 шахуу хүниие городой түбтэ түбхинүүлэн нютагжуулхые хүсэнэ.

Энэ түсэбөө бэелүүлхынгээ урда тээ Израилиин сэрэгүүд хүнүүдые эндэһээ үлдэн намнаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Израилиин булимтарагша Эль-Халильдахи еврей яһатанай ажаһууха кварталнуудта.

ЮПИ—ТАСС-ай телефото.

ИСКУССТВЫН УРАН БЭЛИ

«АЖАҺУУҺАН ҮДЭ АРГАГҮЙ ЕХЭ БАЯ

Илья Глазунов — СССР-эй арадай уран зурааша, Москвадахи В. И. Суриковай нэрэмжэтэ Гүрэнэй уран һайханай институдай портредэй мастерской профессор тушаалтай. Тэрэ мүнөө үедэ энэ дэлхэй дээрэ ажаһуудаг портрет зурадаг уран зураашад сооһоо эгээл бэлигтэйнүүдэйнь, эгээл онсо өөрсэ арга шадабаритайшуулайнь нэгэн гэжэ тоологдодог гээшэ. Глазуновой хүдэлмэринүүдэйнь выставкэ Москва, Ленинград, Варшава, Краков, Рим, Париж, Копенгаген, Стокгольм, Хельсинки, Берлин, Дюссельдорф, Кельн, Гамбург, бусад хотонуудта айхабтар амжалтатайгаар үнгэрөө гэжэ мэдэнэбди.

Мүнөө Илья Глазунов 54 наһатай. Үдэр, һүниие илгангүй шахуу, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлдэг зан абаритай. Москвада, гэртээ байна гү, али ямар нэгэн гүрэнөөр аяншална гү—гарһаа уран бииргэ алдаа гэжэ үгы ааб даа. Тэрэниие һайн мэдэхэ хүнүүд Илья Глазунов үнгэрмэ үсэд нэтэрүү, зоригжол түгэс, ёһотойл ажалша хүн гэжэ нэгэн дуугаар тэмдэглэдэг байха.

Ерээдүйн уран зурааша 1930 ондо Ленинградта түрэһэн намтартай. Бага наһаниинь өөрэйнь хэлэһэнэй ёһоор, номгон даруу эрхэ байдалда, дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ үнгэрөө юм. Нажарай сагай намжаархада, тэрэ гэртэхинээрээ Ленинград шадарай дача зуһахаяа ошодог һэн. Тэндэл, 1941 оной июниин 22-ой үдэр, арбан нэгэтэй Илья аюулта дайнай эхилһэн тухай анха дуулаа бэлэй.

...Дэлхэйн нэгэдэхи империалис дайнай эхилхэдэ, Илья Глазуновой эсэгэ, түүхын багша Сергей Глазунов, тиихэдэ оройдоол 16 наһатай байбашье, фронт мордоһон гэхэ. 1941 ондо военкомадта комисси гарахадань, бэеынь тамирай тулюур муугһаа тэрэниие сэрэгэй албанда абаагүй юм. Голуулһан Сергей Глазунов ехэтэ хара буйһан, тиин түрэл хотоёо орхижо хайшаашье ошохогүйб гэжэ мэдүүлһэн хаш. Юрэдөөл, һүүлэй һүүлдэ Глазуновтоной бүлэ дайсадта хүреэлэгдэһэн Ленинградта үлөө бэлэй.

Шэнэ, 1942 он гарахаяа байба. Хүреэлэгдэһэн хотын хүн зон эдихэ хоолоор дуталдажа эхилээ һааб даа. Үдэртөө хүн бүхэндэ карточкаар оройдоол 125 грамм хилээмэн тиихэдэ үгтэдэг байгаа бшуу. Хүйтэншье гээшэнь аргагүй. Глазуновтон хирэ хирэ болоод граждан дайнай үеһөө үлэһэн «буржуйка» гэжэ нэрэтэй шэрэм пеэшэнээ түлижэ, гол ородог һэн. Уһаншье байхагүй, ядахадаа саһа гэдхээгээд ундалдаг болобо.

— Хооһо нойтоор байхадаа, хүн гээшэ оршон тойронхи ажабайдалаа ехэл хурсаар ухамайлан мэдэржэ эхилдэг юм, — гэжэ Илья Глазунов дурсана. — Тархи ханхинама һонор байха. Зүгөөр бүхы бэешни хүшэнги, һулаар үзэгдэхэ. Заримдаа ябууд һажаһан шэнги һалирхаш. Шэхэндэш ямаршьеб хонхын жэнгирээн таһалдахагүй. Тиигэжэ ябатараа, юушье эдихэ дураншни үгы болошохо. Иимэ үедэ хүнүүд мэдээгээ табидаг юм. Сагшье ябажа үгэхэ гэжэ үгы даа.

1942 оной январь соо Илья Глазуновой эсэгэ наһа бараба. «Үлэн хооһоор байһанһаа туража үхэбэ» — гэһэн тобшолол өөрөөшье арайл гэжэ хүл дээрээ зогсоһон врач хэһэн юм.

Удангүй хойно хойноһоонь Глазуновтоноор суг байһан түрэлхидынь үхэжэ дууһаба. Энэ бүгэдые арбан нэгэтэй, хонхойшоһон нюдэтэй Илья хүбүүн харажал байгаа юм. Эхэньшье олон хоногой туршада унтариһаа бодохоёо болинхой һэн. Саашаа юунэйшье болохонь мэдэгдэхээ болёод байгаа. Энэл үедэ Баруун-Хойто фронтдо дайлалдажа ябаһан абгынь гүйлтаар хүнүүд ерэжэ, Илья хүбүүе хүреэлэгдэн бүһэлэгдэһэн Ленинградһаа гаргажа, Ехэ газар хүргэһэн юм. Орон дэлхэй дээрэхи ори ганса хүбүүень абаашаха гэжэ хари хүнүүдэй ерэхэдэ, түрэһэн эхэнь унтаридаа хүдэлжэшье шадаха шадалгүй юумэн хэбтээ бшуу. «Бишни һайн болоод, шамдаа ерэхэб даа», — гэжэ аалиханаар шэбэнээ гэхэ.

Ладожско нуур дээгүүр гаргагдаһан суута «Ажабайдалай харгыгаар» арбан хоёртой хүбүүе госпиталь асарһан юм. Һара шахуу хугасаагай үнгэрөөд байхада, Илья хүсэ шадал орожо, хүхюутэй зугаатай болоо һэн. Бэеньшье тамиржаа.

Удаань Илья Глазунов Новгородско областиин бар тайгада нэгэ районой гүн соо мартагдашаһан Гребло гэжэ бишыхан тосхондо ажаһууһан байна. Нэгэтэ почтальон эхэнэрэй Ленинградһаа бэшэг асаржа, гартань барюулһыень уран зурааша мартадаггүй. Тэрэниие харамсаараа, Ася хээтэй бэшээ гэжэ абаһаар таагаа һэн. Зүгөөр энэ бэшэг тэрээндэ, Ильяда бэшэ, харин эндэ ажаһуудаг түрэлхидтэнь эльгээгдэһэн байгаа. Ушар удхыень гансата ойлгоһон эдир залуу хүбүүнэй зүрхэн түшэгэнэн сохилжо эхилээ һэн. Тэрэнэй шэхэн бүглэршэһэн мэтэ болобо. Яахабши даа, айһан һургэдэһэн мэдээн хүрэжэ ерээ ха юм. Үнэхөөрөөшье, эхэнь үни хада наһа барашаһан байгаа бшуу.

Ленинградай хүреэлэлгэһээ мултарамсаараа, Илья Глазунов түрэл хотоёо бусаба. Тиигэншьегүй яахаб даа! Энэл Нева мүрэнэй эрьеын хототой ажабайдалайнь эгээн зол жаргалта, эгээн уйдхар гашуудалта үдэрнүүд сэхэ холбоотой байгаа ха юм.

1944 оной сентябрь соо Глазунов СССР-эй Уран һайханай академиин дэргэдэхи тусхай уран зурагай дунда һургуулида абтаба. Харин 1951 ондо тэрэл Академиингээ дэргэдэхи И. Е. Репинэй нэрэмжэтэ институдай студент болонхой ябаа һэн. Тиигэжэл уран зурааша боложо тогтонижоролгын ута зам дабаа бшуу. Мүнөө тэрэ уран зохёолшод, космонавтнууд, эрдэмтэд, артистнууд, БАМ-ай барилгашадай бүхэли галерей болохо портредүүдые зуранхай юм.

Илья Глазунов уран зурагай хэлээр Арадай нэгэдэлэй правительствын үедэхи Чили, революционно Никарагуа, тэмсэлэй дүлөөр соробхилһон Вьетнам тухай домоглоһон байха. Гадна тэрэ ородой классическа уран зохёолой номуудые шэмэглэн гаргадаг шадабаритай юм. Достоевскиин, Мельников-Печорскын, Лесковой, Некрасовай, Гончаровой, Блогой роман, повесть, рассказ, поэмэ, шүлэгүүдэй удхаар Илья Глазуновой бүтээһэн зурагууд олоной халуун анхарал татадаг. Уран зурааша театрайшье хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээлхэдэ, Бородинай «Игорь тайжа» гэжэ оперые, Хачатурянай «Маскарад» гэжэ баледые, Римский-Корсаковой «Китеж» гэжэ харагдадаггүй хото ба «Февронн басаган тухай домог» гэжэ оперые шэмэглэн табилсаһан габьяатай. Тиихэдэ уран зураашын зохёон бүтээхы ажалда «Ленинградай блокада» гэһэн бүхэли бүлэг графическа зурагуудайнь айхабтар шухала һуури эзэлдэгые арсажа яажа болохоб?!

— Дайн хадаа манай үе-
ын хүнүүд
гүнзэгы мү
— гэжэ Иль
рэнэ. —Би
үхэлэй урда
үзөөб, һана
гөө зониие
шаналха гэ
рээб. Тиим
хүреэлэлгын
дэ гарасалда
гайхал гэжэ
дэ Новгород
Гребло гэжэ
хон хаюулшо
шээ һалхинда
һан нарһады
гүүдээр, хиб
гисоһон тала
байдалнии да
жэ абаһаар

— Ленингр
гаһаа танил
алхалхадаа,
еэшье эндэ
гүйб гэһэн
дэ абтан,
гэжэ уран
гөө үргэлжэ
лон түби д
рааб гэжэ
һэн даа.
мэдэрэлни м
минии сэдьх

Гэбэшье т
градаа буса
нов хотын ү
дэльбэ түлхи
ной наран
дуггашахые
хадаа ажабай
хын һүлдэ м
яандань то
хүшэр шалга
новые эсэсл
рэ дахин һэ
далаа хүдэр
найдалаа эб
далаа үргэлж
рэ үдэрнүүд
скверн үүд ёһ
болоо юм.
оронуудаар
лээд, досоонь
сэ, морхооб,
ридаг байгаа,
эдэ жэлнүүдт
тиимэһээ хэрэ
шэрээнүүд ол
хэбтэхэ. Хорё
да, заягүй
бүмбэрсэг дэ
Ленинградай
рэнэй ара ү
һан мрамор
хүн зоноор
тынгоо үйлс
урда мэтэ х
Хэтэ мүнхын
һэн эдэ бүх
амиды зоно
хаанаһаа ойл
даа?! Тэдэни
хадаа, Илья
бодолдо абта
ой ухаандаа
Тиигэжэл һүү
тын сэдьхэл т
дилга» гэһэн
дүрбэн бүлэг
юм. Тэдэнь
си», «Мүнөө
«Достоевский
сическа уран
разууд», «По
тус тустаа нэ

— Дайнай
ашаае нюрган
гараһан хүнүү
шье ажабайда
дахагүй гэжэ
нагшаб, — г
нов хөөрэнэ,
галан мэндэ
бүхэмни нам
баяр, заяанай
юм.

—Мүнөө б
дээрэ ехэ үхэ
най һүжэрхэ
доод байхада,
бодолой һоно
гыдэ этигэхэ
гэжэ Илья Г
нэ. —Хүн түр
орёо эрхэ б
лан мэндэ,
ража шадаха,
ын, ерээдүйн
сагаалха, дэб
гэжэ баһал
дээрэ мүндэл
гэрэлтэ уг зо
жэл һалаха б

Тамара Ш

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Районой хэблэлэй зорилгонууд» — түрүү бэшэг. «Тэжээл бэлэдхэлгэсэ, таряа хуряалгаяа жэгдэ эршэтэйгээр ябуулая!» — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Таряан тухай бодомжолон» — А. Климовэй статья. «Харюусалгагүйгоор абтаһан шиидхэбэри» — ажалшадай бэшэг.

Гурбадахи хуудаһанда: Уншагшадай гүйлтаар. «Партизануудай командирай хүндэлэлдэ» — Т. Нагаевай статья. Уласхоорондын мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Шэнэ һонинууд. Сентябриин киноафиша. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таһаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Дагестанай уран һайханай коллективүүдэй концерт. 10.15 — «Ан амитадай аймагта». 11.15 — «Чапаев»— уран һайханай фильм. 12.50— Шэнэ һонин (12.55 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35— «80-яад онуудай коммунистнууд». 16.55 — Н. Паганини. Скрипкэ ба гитара дээрэ наадагдаха сонатанууд. 16.30— «Родом из детства». Кайсын Кулиев. 17.15—Телеочерк.

Улаан-Үдэ. 17.45 — Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ талаар хүдөөгэй коммунистнуудай анхарал оролдолго. 18.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.30 — Хангалгын албанай нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха. 19.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 19.55 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 20.10 — «Призываюсь весной» —уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35 — «Вечный зов»—19 серитэй уран һайханай фильм. 7-дохи серинь—«На своей земле». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 13.55—Испан хэлэн. 11.05 — «ПТУ-гай һурагшадта». Астрономи. 11.35, 12.40—Хүгжэм. 3-дахи класс. 11.35 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 12.20—«Надежно храните картофель и овощи» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.00 — Зоологи. 7-дохи класс. 13.25 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.25 — В. Вересаев. Зохёолнуудайнь хуудаһануудаар. 15.05 — «Бабушкин внук» — уран һайханай
фильм. 16.25 —
ка Игорь Петр
концерт. 17.00
Улаан-Үдэ.
холнууд. 17.1
АССР-эй габ
концертмейсте
ной зохёоны
тухай хөөрөө
Москва. 17.4
һургуули». 1
ухаан ба ажа
«Эб найрамд
шуул». 19.15 —
19.25 — Конце
Улаан-Үдэ.
риин үбэл» —
Москва. 17.5
хэндэнь—наран
Улаан-Үдэ.
Илалтын 40 ж
Москва. 21.0
нойрсогты, б
— Классическа
церт. 22.00 —
— «Москвичка
клуб.

Реда
Р. Б. Г

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов —2-54-93, писем и селькоров — 2-67-8 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3 Н-03557. Заказ № 205. Индекс 046